

NVEs vedtak

Revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringen av Åmelavassdraget

Vanylven, Volda og Stad kommuner i Møre og
Romsdal og Vestland fylker

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Tiltakshaver	Tussa Energi AS
Referanse	201907463-98
Dato	17.04.2026.04.2026
Ansvarlig	Carsten Stig Jensen
Saksbehandler	Håvard Vedeler Nilsen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:

www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Sammendrag

NVE endrer konsesjonsvilkårene for reguleringen av Åmelavassdraget

Åmelareguleringen ligger i Vanylven, Volda og Stad kommuner i Møre og Romsdal og Vestland fylker. Utbyggingen, omfatter Åmela kraftverk, med en installert effekt på 35 MW. Årsproduksjonen i kraftverket er om lag 136 GWh. Kraftverket utnytter i dag lagringskapasitet fra fem magasiner og fire ulike vassdrag. Disse fire vassdragene er Norddalsvassdraget, Åheimsvassdraget, Åmela og Stårheimsvassdraget. Videre er det to overføringer og ett bekkeinntak i reguleringen.

Tillatelse til utbygging og regulering av Åmelavassdraget er gitt ved konsesjon i kgl.res. av 16. juni 1972. Tussa Energi AS er konsesjonær. Det er vedtatt tre planendringer knyttet til konsesjonen, datert henholdsvis 27. januar 1978, 3. november 1978 og 15. juni 1979. Endringene gjelder reguleringsgrenser og tekniske løsninger for overføring av vann fra Løysingsvatn nord, Løysingsvatn sør og Kvanndalsvatn sør.

Med bakgrunn i krav fra Vanylven og Volda kommuner vedtok NVE den 25. mai 2021 å åpne revisjon av konsesjonsvilkårene for reguleringer og overføringer i Åmelavassdraget. Hovedsakelig gjaldt kravene å bedre miljøforhold i de berørte vassdragene av hensyn til fisk og øvrig naturmangfold. Konkret ble det foreslått krav om minstevannføring i alle de fire påvirkede vassdragene, samt innføring av moderne standardvilkår for naturforvaltning.

Hvorfor har vi revidert vilkårene?

Hovedformålet med vilkårsrevisjoner er å bedre miljøforholdene i regulerte vassdrag. Et viktig hensyn i revisjonssaker er at nye vilkår og restriksjoner gir muligheter for vesentlige miljøforbedringer uten at ulempene for kraftproduksjon og samfunnet blir for store.

Åmelareguleringen består av fire anadrome vassdrag og flere vannforekomster med miljømål høyere enn dagens tilstand. Sjørretbestandene i alle fire vassdrag er i dårlig eller svært dårlig tilstand. Den viktigste årsaken er påvirkning fra lakselus, med unntak av i Åmela der vannkraft er den største påvirkningen på sjørreten. Laksebestandene i Åheimsvassdraget og Norddalsvassdraget klarer seg bedre, og er i god/svært god tilstand, selv om grunnlaget for bestandsvurderingene er mangelfullt. I Åheimsvassdraget er det også en bestand av elvemusling og en lang rekke rødlistede arter og naturtyper. Muligheten for å kunne bedre tilstanden og forholdene for laks, sjørret og elvemusling har vært et sentralt tema i revisjonsprosessen.

Hva mener høringspartene om reguleringen?

Høringspartene er særlig opptatte av påvirkningene reguleringen har hatt på naturmangfoldet i området, spesielt med tanke på bestandene av laks og sjørret. De har fremhevet behov for å sikre minstevannføring på anadrom strekning, med Norddalselva og Åheimselva trukket frem som spesielt viktige, ettersom disse elvene har selvreproduserende laksebestander. Flere krever også minstevannføring for å ivareta fiskemuligheter i Åheimselva.

Flere høringsparter har fremmet krav om bygging av laksetrapp i Sarpefossen i Norddalsvassdraget og Lakshølfossen i Åmela, for å gi laksen og sjørreten tilgang til større gyteområder.

Andre temaer som er løftet i høringsrunden inkluderer elvemusling, rødlistede arter, habitatforbedringer og gjengroing.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Hvilke vilkår har NVE vedtatt for å redusere negative virkninger av reguleringen?

Samlet sett ville et slipp av Q95 minstevannføring i alle de fire berørte vassdragene medført et krafttap på 6,8 GWh og et nåverditap på 63,5 mill kr (ikke inkludert kostnader for etablering og drift). Dette er et lite krafttap sett opp mot totalproduksjonen på 136 GWh (5 %). Det er samtidig gode argumenter mot vannslipp i alle de fire vassdragene. I Norddalsvassdraget er slippmulighetene utfordrende, og et slipp tilsvarende Q95 vil ikke kunne overholdes i alle værår. Det gjelder spesielt om høsten og vinteren som er de periodene hvor miljøeffekten av økt vannføring trolig ville vært størst. Videre mener NVE et vannslipp fra Kvanndalsvatn sør til Åheimsvassdraget vil ha liten effekt på leveforholdene for laks, sjørret og elvemusling. Det er lite vann som er fraført og både laksebestanden og elvemuslingbestanden er i god tilstand. For å bedre forholdene for sjørret i Åmela mener vi vannslippet må være så høyt at det vil medføre tap av verdifull vinterproduksjon. Stårheimselva har allerede svært godt økologisk potensial og miljømålet i vannforvaltningsplanen er nådd. Det er heller ikke foreslått konkrete tiltak knyttet til vannkraft i vannforvaltningsplanen.

NVE innfører ikke krav om minstevannføring i noen av de berørte vassdragene.

NVE pålegger ikke bygging av fisketrapp i Sarpefossen i Norddalsvassdraget eller i Lakshølfossen i Åmela. Vi mener det i begge tilfeller er snakk om naturlige vandringshindre og at en fisketrapp vil introdusere regionalt fremmede arter og dermed bidra til å forringe vannforekomstene.

NVE mener det er et betydelig potensial for å bedre forholdene for anadrom laksefisk i alle de fire berørte vassdragene gjennom fysiske tiltak/biotoptiltak. Slike tiltak kan også bidra til å ivareta bestanden og elvemusling i Åheimsvassdraget og andre rødlistede arter og naturtyper i de berørte vassdragene. NVE pålegger derfor Tussa Energi å utarbeide en tiltaksplan for landskap og miljø for alle de fire berørte vassdragene.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Innhold

1	Åpning av vilkårsrevisjon	6
1.1	Revisjonsdokument	6
1.2	Kravenes sammenheng med andre saker	6
2	Om reguleringen	8
2.1	Beskrivelse av området	8
2.2	Eksisterende vannkraftanlegg	9
2.3	Om konsesjonæren	10
2.4	Manøvreringsreglement og restriksjoner	10
3	Rammer og prioriteringer for vilkårsrevisjonen	11
3.1	Retningslinjer og overordnede føringer	11
3.2	Vannforvaltning og nasjonal prioritering av vilkårsrevisjoner	11
3.3	Anleggets betydning for kraftsystemet	12
3.4	Anleggets betydning for flomhåndtering	13
4	Medvirkning	14
5	Kunnskapsgrunnlaget	15
5.1	Eksisterende kunnskapsgrunnlag	15
5.2	Merknader til revisjonsdokumentet og krav om tilleggsutredninger	16
5.3	NVEs vurdering av kunnskapsgrunnlaget	17
6	NVEs vurdering	19
6.1	Norrdalsvassdraget	19
6.1.1	Gjeldende restriksjoner	20
6.1.2	Vannforskriften	20
6.1.3	Krav	21
6.1.4	Konsesjonærs kommentarer	22
6.1.5	NVEs vurdering	22
6.1.6	Oppsummering og konklusjon – Norrdalsvassdraget	26
6.2	Åheimsvassdraget	28
6.2.1	Gjeldende restriksjoner	29
6.2.2	Vannforskriften	29
6.2.3	Krav	29

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

6.2.4 Konesjonærs kommentarer	30
6.2.5 NVEs vurdering	30
6.2.6. Oppsummering og konklusjon - Åheimsvassdraget	34
6.3 Åmela	35
6.3.1 Gjeldende restriksjoner	35
6.3.2 Vannforskriften	36
6.3.3 Krav	36
6.3.4 Konesjonærs kommentarer	36
6.3.5 NVEs vurdering	36
6.3.6 Oppsummering og konklusjon – Åmela	39
6.4 Stårheimsvassdraget	40
6.4.1 Gjeldende restriksjoner	41
6.4.2 Vannforskriften	41
6.4.3 Krav	41
6.4.4 Konesjonærs kommentarer	41
6.4.5 NVEs vurdering	41
6.4.6 Oppsummering og konklusjon – Stårheimsvassdraget	44
6.5 Andre krav knyttet til standardvilkårene	45
6.5.1 Krav	45
6.5.2 NVEs vurdering og konklusjon	45
7 Avklaring av forvaltningsprinsipper og -mål	47
7.1 Naturmangfoldloven sine prinsipper	47
7.2 Måloppnåelse etter vannforskriften	47
8 NVEs oppsummering og konklusjon	49
9 NVEs merknader til reviderte vilkår	52
10 NVEs merknader til revidert manøvreringsreglement	57
11 Oppfølging av reviderte vilkår	58
11.1 Tidsfrist for gjennomføring av nye vilkår	59
12 Øvrige merknader	60
13 Referanseliste	61

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Henvisning til saksdokumenter er angitt med (dok.nr.). Inneværende saksnummer er 201907463. Dokumentene er tilgjengelige i vår postjournal via elnnsyn og på sakens nettside: www.nve.no/8415/V.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

1 Åpning av vilkårsrevisjon

I 1972 fikk L/L Tussa Kraft konsesjon for bruksrett til og regulering av Åmelavassdraget, i henhold til kongelig resolusjon av 16. juni 1972.

Det er vedtatt tre planendringer knyttet til konsesjonen, datert henholdsvis 27. januar 1978, 3. november 1978 og 15. juni 1979. Endringene gjelder reguleringsgrenser og tekniske løsninger for overføring av vann fra Løysingsvatn nord, Løysingsvatn sør og Kvanndalsvatn sør.

Post 1 i vilkårssettet til konsesjonen åpner for revisjon av konsesjonsvilkårene 50 år etter at konsesjonen ble gitt. Revisjonsadgangen er også hjemlet i vassdragsreguleringsloven § 8 tredje ledd.

Den 3. juli 2019 mottok NVE et krav fra Åheim Elveeigarlag om revisjon av konsesjonsvilkårene i Åmelavassdraget. Ettersom kravet kom fra en interesseorganisasjon, videresendte NVE kravet i brev datert 12. mars 2020 til Vanylven og Volda kommuner¹ for kommentar. Kommunene ble bedt om å ta stilling til om de ønsket å fremme et revisjonskrav, og hvordan de eventuelt ville koordinere seg.

Vanylven kommune svarte i brev av 24. juni 2020, og fremmet krav fra flere interessenter, blant annet elveeierlag og grunneiere tilknyttet Åheimselva og Norddalselva. Kravene omfatter innføring av minstevannføring og biotopjusterende tiltak i begge elvene, med mål om å bedre forholdene for anadrom fisk. Dette er også viktig for friluftsliv og rekreasjon ved at flere kan bruke elva til bl.a. fiske. I tillegg er det ønskelig å forbedre vanngjennomstrømningen for å motvirke gjengroing. Vanylven kommune støtter samtlige krav, og har vært i kontakt med Volda kommune, som mener at saken i liten grad berører deres kommune.

Basert på de fremsatte kravene og Tussa Energi sine kommentarer datert 8. mars 2021 (dok. 12), fattet NVE vedtak 25. mai 2021 om åpning av vilkårsrevisjon for reguleringen av Åmelavassdraget (dok. 13). Vilårsrevisjonen er behandlet etter bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven.

1.1 Revisjonsdokument

I NVEs åpningsvedtak påla vi konsesjonæren å utarbeide et revisjonsdokument for reguleringen. Dokumentet beskriver blant annet reguleringen med magasinene og kraftverk, praksis for manøvrering i dag, hvordan ulike elvestrekninger blir påvirket av reguleringen, erfarte skader og konsesjonærens syn på hvilke endringer som bør gjøres i konsesjonsvilkårene. NVE mottok dokumentet 24. juni 2022 (NVE dok. 24).

1.2 Kravenes sammenheng med andre saker

I 2009 ble det gitt konsesjon til Tussa Energi AS etter vannressursloven til bygging og drift av Bruelva minikraftverk i øvre del av Norddalselva (vassdragskonsesjon av 17. februar 2009, dok. 200700413-19). Kraftverket ble satt i drift i 2014 og har en årsproduksjon på 3 GWh. Det utnytter et fall på 237 meter fra Bruvatnet, og ligger i det naturlige nedbørfeltet til Kvanndalsvatn nord og Skorevatn. Det er pålagt en minstevannføring på 20 l/s fra inntaket ved utløpet av Bruvatnet hele året. Kraftverket omfattes ikke av revisjonen.

¹ Ved en inkurie ble ikke kravet sendt til Eid, nå en del av Stad kommune, for kommentar.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

I 2015 ble det gitt konsesjon til Tenneelva fallrettseigarlag AS for bygging av Tenneelva kraftverk i Norddalselva. Konsesjonen ble i 2017 erstattet med en ny konsesjon gitt til Tussa Energi AS (vassdragskonsesjon av 13. desember 2017, dok. 200904547-41). Kraftverket ble satt i drift samme år og har en årsproduksjon på 10,5 GWh. I perioden 1. mai til 30. september skal det slippes 55 l/s i minstevannføring forbi inntaket, og 25 l/s resten av året. Dersom tilsiget er lavere enn kravet til minstevannføring, skal hele tilsiget slippes forbi, og kraftverket skal ikke være i drift. Kraftverket omfattes ikke av revisjonen.

Stårheim Kraft AS fikk i 2016 konsesjon til bygging av Stårheim kraftverk i Stårheimselva i Stad kommune, gjennom NVEs vedtak av 15. juni 2016 (dok. 200900564-36). Kraftverket er under bygging og er planlagt med en installert effekt på 3,8 MW og en årlig produksjon på ca. 10,6 GWh. I perioden 1. mai til 30. september skal det slippes en minstevannføring på 100 l/s og i perioden 1. oktober til 30. april skal det slippes 50 l/s. Dersom tilsiget er lavere enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi, og kraftverket skal ikke være i drift. Videre skal det installeres en omløpsventil med kapasitet på minimum 50 % av maksimal slukeevne. Alle endringer i vannføring skal skje gradvis, og typisk start-/stoppkjøring skal ikke forekomme. Kraftverket omfattes ikke av revisjonen.

NVE

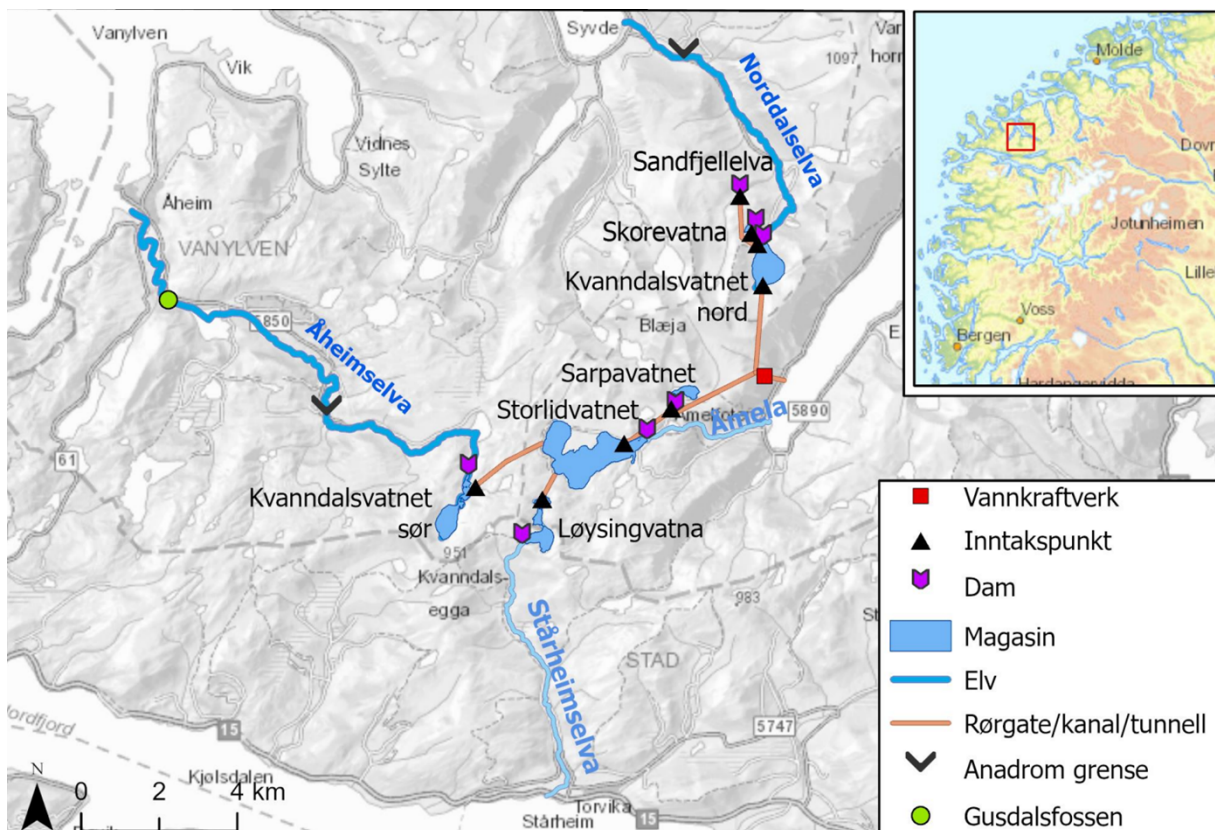
Norges vassdrags-
og energidirektorat

2 Om reguleringen

2.1 Beskrivelse av området

Åmelareguleringen ligger i Møre og Romsdal og Vestland fylker, i Volda, Vanylven og Stad kommuner. Reguleringen omfatter syv reguleringsmagasiner; Kvanndalsvatn nord, Kvanndalsvatn sør, Løysingvatn nord, Løysingvatn sør, Sarpavatn, Dansevatn, Storlivatn, og et bekkeinntak i Sandfjellelva (figur 1). Alle er knyttet til Åmela kraftverk. Kraftverket har en installert effekt på 35 MW og en midlere årsproduksjon på ca. 136 GWh.

Naturforholdene i og rundt reguleringsområdet er preget av fjell og relativt bratte dalfører med elvene som sentrale landskapselementer. Landskapet er i stor grad formet av breerosjon, og de lavereliggende områdene preges av morene- og skredmasser, mens fjellområdene har tynnere løsmassedekke.

Figur 1. Oversiktskart over Åmelareguleringen. Kilde: Tussa Energi.

Reguleringen påvirker i hovedsak følgende fire vassdrag:

Norddalsvassdraget utgjøres i denne sammenheng av Brekkeelva, Bruelva, Norddalselva/Vikelva (heretter Norddalselva) og Sandfjellelva. Det finnes både laks og sjørret i vassdraget. Anadrom strekning i Norddalselva går opp til Sarpefossen, ca. 2 km fra utløpet. Sandfjellelva er en sideelv som munner ut i Norddalselva, omtrent 5,7 km oppstrøms utløpet i Syddefjorden.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Åheimsvassdraget har en samlet strekning på 18,7 km og har bestander av både laks og sjøørret. Den anadrome strekningen strekker seg fra utløpet i fjorden til endelig vandringshinder ca. 200 meter nedstrøms samløpet med sideelven som renner ned fra Sædalsvatna. Nederst i vassdraget er det også en forekomst av elvemusling. Videre ligger er det registrert flere utvalgte naturtyper og verdsatte naturtyper av stor verdi langs vassdraget. Det er også registrert en lang rekke rødlistearter langs vassdraget og ved utløpet i fjorden.

Åmela renner fra reguleringsmagasinet Storlivatn, via det mindre Steinkvivatnet, og ca. 4 km ned til Dalsfjorden. En strekning på ca. 0,4 km, fra vandringshinderet ved Lakshølfossen til utoset i Dalsfjorden, er tilgjengelige for anadrom fisk.

Stårheimsvassdraget renner ut fra overløpet fra dammen i Løysingsvatna og omtrent 10,5 km ned til utløpet i Eidsfjorden. Eidsfjorden er en sidefjord til den nasjonale laksefjorden Nordfjord. Stårheimselva har en liten bestand av sjøørret og det er registrert enkelte forekomster av laks. Den anadrome strekningen er på 1,2 km og strekker seg fra utløpet i Eidsfjorden og opp til et vandringshinder i Keilshølfossen.

2.2 Eksisterende vannkraftanlegg

Åmela kraftverk ble satt i drift i 1977. Det ligger omtrent 500 m inn i fjellet og har en francisturbin med maks slukeevne på 7,5 m³/s som kan kjøres på to ulike fallhøyder. Installert effekt er 35 MW og midlere årsproduksjon de siste 5 årene (2021-2025) er 136 GWh (tabell 1).

Tabell 1. Hoveddata for Åmela kraftverk. Kilde: Tussa Energi.

KRAFTVERK	Åmela Kraftverk			
	Historiske data (2017 - 2021)			
Årlig tilsig til inntaket (mill. m ³)	109.50			
Inntak i elv eller magasin	magasin			
Utløp i elv eller magasin	til sjø			
Turbintype (pelton, francis, kaplan)	Francis			
Berørt elvestrekning	Åmelavassdraget	Norrdalsvassdraget	Åheimsvassdraget	Stårheimsvassdraget
Lengde på berørt elvestrekning (km)	ca. 3.6	ca. 8.7	ca. 16.5	ca. 8.0
Tilsig fra restfeltet (m ³ /s)	0.4	2.6	5.1	1.6
Midlere brutto fallhøyde (m), beregnet ut fra gravitasjonssenter magasin og kotehøyde undervann	532.9*/521.6**			
Midlere energiekvivalent (kWh/m ³) ved midlere brutto fallhøyde og maksimal slukeevne	1.39*/1.35**			
Turbin	1 Francis			
Maksimal slukeevne (m ³ /s)	7.5			
Minimal slukeevne (m ³ /s)	3.75			
Installert effekt (MW)	35			
Midlere årsproduksjon (GWh/år) og tilhørende referanseperiode og beregningsgrunnlag**	136 GWh (2017-2021)			
Flomtap (mill. m ³)	0***			
Brukstid / driftstid (timer)	3885 / 4800			
Prisområde / Nettområde	Elspotområde 3			

*Produksjon fra Storlivatnet/Sarpavatnet. HRV = 543.3 moh

**Produksjon fra Kvandalsvatn nord, HRV = 529.0 moh

***Tussa Energi opplyser at det ikke er registrert flomtap av betydning

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Følgende vannkraftinstallasjoner inngår i utbyggingen:

Søndre del

- Reguleringsmagasin og overføringstunnel Løysingvatnet.
- Reguleringsmagasin og overføringstunnel Kvandalsvatn Sør.
- Inntaksmagasin Storlivatn.
- Inntaksmagasin Sarpavatn.

Nordre del

- Bekkeinntak og overføringstunnel Sandfjellelva.
- Damanlegg og overføringskanal Skorevatna.
- Inntaksmagasin Kvandalsvatn nord.

2.3 Om konsesjonæren

Tussa Energi AS er et datterselskap av Tussa Kraft AS, som bygger ut og driver vannkraftverk, og selger kraft på den nordiske kraftbørsen. Tussa Energi AS (heretter Tussa) har 24 heleide kraftverk og et deleid vannkraftverk, og driver to kraftverk for Sunnmøre Energi AS, et annet datterselskap i Tussakonsernet. Kraftverkene har en samlet gjennomsnittlig produksjonskapasitet på om lag 750 GWh i året og er spredt over hele søre Sunnmøre og i Stryn.

2.4 Manøvreringsreglement og restriksjoner

Konsesjonen fra 1972 inneholder et manøvreringsreglement uten krav om minstevannføringer. Etter en godkjent planendring i 1979 gjelder reguleringshøyden for magasinene oppgitt i tabell 2.

Tabell 2. Magasingrenser i gjeldende konsesjon. Høyden i tabellen refererer til oversiktskart K-200-301 E.

Magasin	Naturlig vannstand (kote)	Øvre reg. vannstand (kote)	Nedre reg. vannstand (kote)	Oppdemt (m)	Senking (m)	Reguleringshøyde (m)
Storlivatn	537,0	543,3	520,3	6,3	16,7	23,0
Kvandalsvatn N	525,0	529,0	515,0	4,0	10,0	14,0
Sarpevatn	539,2	543,3	539,2	4,1	-	4,1
Dansevatn	540,0	543,3	540,0	3,3	-	3,3
Kvandalsvatn S	554,0	556,0	554,0	2,0	-	2,0
Løysingvatn S	678,5	680,5	678,5	2,0	-	2,0
Løysingvatn N	683,4	680,5	679,1	-	4,3	1,4

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

3 Rammer og prioriteringer for vilkårsrevisjonen

3.1 Retningslinjer og overordnede føringer

NVE legger OEDs retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringer (25.05.2012) til grunn. Retningslinjene sier at vilkårsrevisjoner hovedsakelig skal gi mulighet til å fastsette nye vilkår for å rette opp miljøskader som har oppstått som følge av utbyggingen. Ved en revisjon blir vilkårene som regel modernisert, og vilkår som ikke lenger er relevante blir fjernet. Økonomiske krav er normalt ikke en del av vilkårsrevisjonen, men kan vurderes hvis det er pekt på helt spesielle hensyn. Det er bare konsesjonens vilkår som kan revideres. Rammene for selve konsesjonen - for eksempel regulerings høyden i magasiner - kan ikke endres. Når vilkårene er revidert, er det normalt 30 år til neste gang vilkårene kan revideres.

Standardvilkår er vilkår som gis i tilnærmet alle vannkraftkonsesjoner. De innføres når vassdragsmyndighetene gir konsesjon til nye utbygginger, og når vi reviderer eldre konsesjoner. Standardvilkårene gir forvaltningen rett til å pålegge konsesjonæren å gjennomføre tiltak, for eksempel biotopjusterende tiltak, kompenserende tiltak for friluftsliv og naturvitenskapelige undersøkelser eller friluftslivsundersøkelser.

Retningslinjene sier at innføring av standardvilkår ved revisjon kan føre til at vurderingene i stor grad handler om endringer i manøvreringsreglementet. Det gjelder blant annet minstevannføring og magasinrestriksjoner i de vassdragene der det er aktuelt. Pålegg om minstevannføring og magasinrestriksjoner vurderes ut fra området verdi og mulighet for forbedringer, effekten av mulige avbøtende tiltak, samt kostnader og konsekvenser for kraftproduksjon.

Vi har også lagt til grunn føringer for revisjonsadgangen som er gitt i forarbeidene til vassdragsreguleringsloven (Ot.prp. nr. 50 (1991-92)), og signaler fra Stortinget og Regjeringen. Her framheves det at en vilkårsrevisjon skal legge vekt på miljøforbedringer, men også regulerbarhet og flomdemping. Regjeringen skriver at de vil være restriktive med å innføre magasinrestriksjoner i vilkårsrevisjoner som svekker evnen til flomdemping i Meld. St. 27 (2023-2024) *Tryggare framtid – førebudd på flaum og skred*. Det står videre følgende om vannkraft i Meld. St. 36 (2020-2021) *Energi til arbeid – langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser* (s. 47):

Med økende andel varierende og uregulerbar produksjon i Norge og i landene rundt oss, vil verdien av den regulerbare vannkraften øke. Regjeringen ser det derfor som viktig å bevare og videreutvikle den norske vannkraften. Regjeringen vil samtidig legge til rette for miljøforbedringer i vassdrag med eksisterende vannkraftutbygging. De miljøforbedringer som kan oppnås må veies opp mot tap i utslippsfri kraftproduksjon, reguleringsevne og flomdempingskapasitet.

3.2 Vannforvaltning og nasjonal prioritering av vilkårsrevisjoner

Åmelareguleringen er i Møre og Romsdal vannregion. Regional vassforvaltningsplan for Møre og Romsdal vassregion for planperioden 2022-2027 ble godkjent i brev fra Klima- og miljødepartementet, datert 31.10.2022. Brevet er tilgjengelig [her](#).

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

I vedlegg 2 og 3 til godkjenningbrevet er det oppført vannforekomster med miljømål som er høyere enn dagens tilstand, og som trenger nye tiltak for å oppfylle miljømålet. Vedlegg 2 lister opp vannforekomster der tiltak som kan medføre tap av kraftproduksjon kan pålegges vannkraftsektoren, mens vedlegg 3 inneholder vannforekomster der andre typer tiltak kan pålegges vannkraftsektoren. For vannforekomster som ikke er oppført i disse to vedleggene er miljømålet satt til å være dagens tilstand når det gjelder påvirkning fra vannkraftproduksjon. Ingen av vannforekomstene i Åmela, Norddalselva, Åheimselva eller Stårheimselva er oppført i noen av vedleggene.

Reguleringen er vurdert i [NVE-rapport 49/2013 «Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022»](#), som er en nasjonal gjennomgang av reguleringskonsesjoner med revisjonsadgang og forslag til prioritering. Åmelareguleringen påvirker ifølge rapporten Åmela og Stårheimselva med i snitt middels verdi for natur/landskap/friluftsliv. Vassdraget er plassert i kategori 2.1, som betyr vassdrag som i mindre grad omfattes av prioriteringskriteriene (mindre viktige miljøverdier og påvirkning).

Møre og Romsdal fylkeskommune er vannregionmyndighet og har ansvaret for å koordinere arbeidet med vannforvaltningsplanene. Både fylkeskommunen og andre høringsinstanser har spilt inn i høringen at grunnlaget for prioriteringene i rapport 49/2013 var mangelfullt og at Norddalsvassdraget og særlig Åheimsvassdraget burde vært prioritert i rapporten, da vassdragene har store miljøverdier. Miljødirektoratet skriver i sitt høringsinnspill at Norddalselva og Åheimselva feilaktig mangler i NVE-rapport 49/2013 for Åmelareguleringen. De mener derfor at alle de fire berørte vassdragene under Åmelareguleringen bør hensyntas på lik linje i revisjonsaken.

NVE er enige i at Norddalselva og Åheimselva burde vært inkludert i rapport 49/2013 under vurderingen av hvilke vassdrag og verdier Åmelareguleringen påvirker. Videre er vi også enige i at de viktigste miljøverdiene som påvirkes av reguleringen ligger i de to vassdragene som er utelatt. Samtidig baserer rapport 49/2013 og vannforvaltningsplanene seg på et overordnet kunnskapsgrunnlag. I en revisjonsprosess vil det innhentes mer og oppdatert kunnskap, og NVE vil på det grunnlaget kunne utføre oppdaterte kost-nytte vurderinger som grunnlag for beslutninger om tiltak og nye vilkår. NVEs anbefalte tiltak kan derfor avvike fra prioriteringer i rapport 49/2013 og i vannforvaltningsplanene.

3.3 Anleggets betydning for kraftsystemet

Kraftsituasjonen i Norge varierer mellom regionene. Åmelareguleringen ligger i prisområde NO3 – Midt-Norge. Dette er en region med stor negativ kraftbalanse, preget av en høy aktivitet innen kraftintensiv industri, spesielt Hydro Sunndal metallverk som er landets største kraftforbruker. Det er også planer om ytterligere elektrifisering i regionen inn mot og over på 2030-tallet, drevet av dekarbonisering og utvidelse rundt eksisterende industrier. Den generelle kraftsituasjonen og eventuelle flaskehalsen i området er viktig når vi vurderer verdien av regulerbarhet og fleksibilitet.

Nye vilkår som fastsettes gjennom en vilkårsrevisjon kan tidligst endres om 30 år. Derfor må revisjonen ta høyde for at nettsituasjonen kan endre seg i perioden. Mer uregulerbar produksjon (som vind- og småkraftverk), og økt utvekslingskapasitet mot kontinentet gir større utfordringer for driften av nettet. Det øker også verdien av regulerbarhet og fleksibilitet i kraftsystemet.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

I kraftsystemet må det alltid være balanse mellom forbruk og produksjon av kraft. Systemtjenester er ytelser som sikrer denne balansen. For å kunne levere systemtjenester er det viktig at kraftproduksjonen har rom for fleksibilitet.

Åmela kraftverk har stor betydning lokalt, moderat betydning regionalt og mindre betydning nasjonalt. Kraftverket har en samlet årsproduksjon på 136 GWh og gir strøm til ca. 7000 husstander. Videre har kraftverket stort magasinvolum sammenlignet med andre nærliggende kraftverk. Lagringsvolumet i magasinene gir fleksibilitet og er viktig for å sikre strømforsyning i tørre perioder.

3.4 Anleggets betydning for flomhåndtering

God reguleringsevne er viktig for å håndtere flom. Magasinering og styring av vann brukes aktivt for å redusere skader i flomsituasjoner. Verdien av flomdemping inngår i NVEs vurdering av tiltak som kan redusere fleksibiliteten.

Ifølge klimaprofilen for Møre og Romsdal fylke, utarbeidet av Norsk klimaservicesenter, vil årsnedbøren øke med ca. 5 % i regionen fram mot år 2100. Det er også ventet flere episoder med kraftig nedbør – både hyppigere og mer intense – i alle årstider. Mengden nedbør på dager med kraftig nedbør kan øke med rundt 5 %.

Magasinvolument i utbyggingen er god, og det har historisk sett har vært lite overløp på magasinene (Kilde: vannstandscurver i revisjonsdokumentet). Siden Kvanndalsvatnet sør og Løysingvatna ikke aktivt utnytter regulerings høyden opp til HRV er det svært god demping i magasinene som gir reduserte flommer i vassdragene nedstrøms. Det samme gjelder for Kvanndalsvatnet nord, Skorevatna og Storlivatn, selv om disse magasinene utnytter regulerings høyden mer aktivt.

Ifølge Tussa Energi er det ikke registrert flomskader av betydning i vassdragene etter reguleringen. Det har heller ikke vært klager i forbindelse med flomsituasjoner, men det er spor etter noe erosjon enkelte steder langs vassdragene.

Strengere vilkår og mindre fleksibilitet i vannkraftkonsesjonen kan svekke forsynings sikkerheten og evnen til å håndtere flom. Konsekvensene av ulike miljøtiltak for reguleringsevne og fleksibilitet i kraftsystemet er derfor et viktig moment i NVEs vurdering av fordeler og ulemper.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

4 Medvirkning

Revisjonsdokumentet og tilhørende vedlegg ble sendt på offentlig høring 27. juni 2022 (dok. 23), og saken ble kunngjort i avisene Synste Møre og Fjordabladet.

NVE var på befaring i området 6.-7. september 2023, sammen med konsesjonæren og flere høringsparter. NVE mottok 15 høringsuttalelser innen fristen og 19 innspill etter befaringen. De sistnevnte innspillene inkluderer kommentarer til tilleggsinformasjon om hydrologi og kost-nyttevurdering, som NVE ba om innspill til i brev av 13. august 2025 (dok. 75). Tussa Energi kommenterte høringsuttalelsene i brev av 17. februar 2023 (dok. 46).

Tabell 3 under viser hvem som har sendt inn krav og høringsuttalelse i saken, og de tilknyttede dokumentnumrene. Noen høringsparter har sendt tilleggsuttalelse og/eller tilleggsinformasjon, og derfor er det listet opp flere dokumentnummer. Høringsuttalelsene og konsesjonærenes kommentarer er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller sakens nettside:

www.nve.no/8415/V

Tabell 3. Oversikt over høringsparter og dokumentnummer i saken.

Høringspart	Dokumentnummer
Vanylven kommune	32
Volda kommune	29
Statsforvaltaren i Møre Romsdal	40
Statsforvalteren i Vestland	42 43
Møre og Romsdal fylkeskommune	37 38
Vestland fylkeskommune	44 45
Miljødirektoratet	39 91
Statens vegvesen	27
Kystverket	28
Mattilsynet	34
Elias Øvregård	26 41 47 48 49 55 62 63 84 93
Åheim elveeigarlag	30
Vik Grunneierlag/Elveeigarlag, Grunneiarane på Brudevoll, Syvde bygdeutvikling, Grunneigarane på Landsverk og Nordal- og Tverberg grunneigarlag.	31

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Nordal- og Tveberg grunneigarlag	6 80
Stårheim elveeigarlag	36
Naturvernforbundet i Ørsta og Volda	33 56
Ole Martin Brudevoll	35
Einar Furnes	43
Dag Aamelfot	57

Krav og høringsinnspill knyttet til hvert av de berørte vassdragene er omtalt nærmere i kapittel 6. Oppsummert handler de om:

- **Norddalsvassdraget:** slipp av minstevannføring av hensyn til anadrom laksefisk, fiskevandringssløsning i Sarpefossen, lokkeflommer og tiltaksplan for miljø og landskap.
- **Åheimsvassdraget:** slipp av minstevannføring av hensyn til anadrom laksefisk og elvemusling samt tiltaksplan for miljø og landskap.
- **Åmela:** slipp av minstevannføring av hensyn til anadrom laksefisk, laksetrapp forbi vandringshinderet ved Lakshølfossen og bygging av terskler.
- **Stårheimsvassdraget:** slipp av minstevannføring.

5 Kunnskapsgrunnlaget

Ved vilkårsrevisjoner er det ikke krav om konsekvensutredning etter forskrift om konsekvensutredninger, slik det er ved konsesjonsbehandling av nye vannkraftverk. OEDs retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringer (2012) sier at utredningsbehovet skal vurderes konkret i hver revisjon, basert på kravene som er fremmet og den dokumentasjonen som finnes.

Det er ikke aktuelt med et utredningsomfang på nivå med en konsesjonsbehandling. Tvert imot skal utredningsbehovet være moderat, jf. Ot.prp. nr. 50 (1991-92) om lov om endringer i vassdragsreguleringsloven.

I mange tilfeller finnes det likevel mye kunnskap om reguleringenes virkninger og aktuelle tiltak. Denne kunnskapen bygger ofte på erfaringer, etterundersøkelser og konkrete utredninger om viktige temaer der det er identifisert kunnskapshull.

5.1 Eksisterende kunnskapsgrunnlag

De viktigste informasjonskildene i denne vilkårsrevisjonen er innkomne revisjonskrav, Tussa Energi sitt revisjonsdokument med vedlegg, mottatte høringsuttalelser, Tussa Energi sine kommentarer til uttalelsene, innsendte tilleggsopplysninger og Swecos rapport om minstevannføringer og kostnytte analyse fra 2025.

Andre sentrale kilder er rapporter fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL), NVE-rapport 49/2013 og den regionale vannforvaltningsplanen for Møre og Romsdal vannregion. Vi har også brukt nasjonale kartløsninger og databaser som NVE Atlas, Vann-Nett, Sildre, Artskart, Naturbase, Elvemuslingdatabasen, Kilden og Norge i bilder.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

En oversikt over utredninger og undersøkelser som er relevante for vilkårsrevisjonen finnes i kapittel 5 i revisjonsdokumentet (dok. 24). Blant disse kan vi nevne:

- Vedlegg 2: Notat vedrørende kostnader ved eventuell etablering av minstevannføring.
- Vedlegg 8: Notat kartlegging av oter i Norddalselva.
- Vedlegg 9: Åheimsvassdraget – Tilstand for anadrom fisk.
- Vedlegg 10: Norddalselva – Tilstand for anadrom fisk.
- Vedlegg 11: Detaljplan for miljø og landskap Norddalselva – Fiskeforbedrende tiltak.

Under NVEs befarings så vi forholdene ved de mest berørte punktene, og vi fikk mange nyttige innspill. NVE har også hatt kontakt med både kommunene og konsesjonær, og har mottatt vurderinger som har bidratt til å tette kunnskapshull.

5.2 Merknader til revisjonsdokumentet og krav om tilleggsutredninger

Flere høringsinstanser mener det bør gjennomføres ytterligere utredninger i saken. Krav knyttet til kunnskapsgrunnlaget er oppsummert i tabell 4.

Tabell 4. Oversikt over krav om tilleggsutredninger fra høringsparter.

Høringspart	Krav om tilleggsutredning
Statsforvaltaren i Møre og Romsdal	Mener konsekvensene av fraført vann i Norddalselva, Åheimselva og Åmela, samt mulige miljøeffekter ved slipp av vann, bør utredes nærmere. De mener datagrunnlaget i tilleggsutredningen fra Sweco er for tynt, og at det skulle vært modellert og gjort faktiske vannføringsmålinger.
Miljødirektoratet	Anbefaler hydrologiske undersøkelser i alle de fire påvirkede vassdragene for å identifisere hydrologiske flaskehalsar. De mener dette også bør inkludere en kartlegging av vanndekte arealer ved ulike vannføringer. Mener det også bør gjennomføres fiskeundersøkelser i Stårheimselva og gytetfisktelling i Norddalselva.
Fylkeskommunen i Møre og Romsdal	Ønsker analyse av hydrologiske flaskehalsar i alle de fire berørte elvene. De mener effekten av redusert vannføring, samt miljøeffekten ved slipp av vann må utredes nærmere.
Naturvernforbundet	Mener alle vassdragene burde undersøkes av en uavhengig biolog for å også styrke kunnskapen rundt andre arter enn laks og sjøørret.
Åheim elveeigarlag	Mener det bør gjennomføres vannføringsmålinger og/eller ytterligere

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

	undersøkelser av vanndekt areal i Åheimsvassdraget.
--	--

5.3 NVEs vurdering av kunnskapsgrunnlaget

NVE vurderer kunnskapsgrunnlaget opp mot kravene i naturmangfoldloven. Ivaretagelse av naturmangfoldet er et viktig hensyn i konsesjonsaker og vilkårsrevisjoner etter vassdragsreguleringsloven. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 brukes som retningslinjer i vår saksbehandling.

Etter naturmangfoldloven § 8 skal kravet til kunnskapsgrunnlaget stå i rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Denne saken gjelder revisjon av konsesjonsvilkår for eksisterende regulering i Åmelavassdraget (brukes i denne sammenheng om alle vassdragene reguleringen påvirker, ref. kap. 2.1.). Revisjonen medfører ingen nye inngrep som kan skade naturmangfoldet. Tvert imot gir revisjonen mulighet til å fastsette nye vilkår for å rette opp miljøskader som har oppstått som følge av utbyggingen. Vi mener derfor at kravet for å hente inn ny kunnskap må være begrenset. Vilårsrevisjoner er ikke en ny konsesjonsbehandling, og utredningsomfanget skal være deretter. Vi legger også vekt på at Åmelavassdraget har vært regulert i mange år, og at det i løpet av denne tiden er opparbeidet kunnskap og erfaringer om reguleringens virkninger.

I 2024 ba NVE om følgende tilleggsinformasjon fra Tussa Energi:

- Kart og bilder som viser gunstige gyte- og oppvekstområder i de berørte elvene ved ulike vannføringer, og særlig lavvannføringer.
- En vurdering av hydrologien i vassdragene opp mot bildene.
- En utvidet beskrivelse av det hydrologiske grunnlaget.
- En sammenstilling av de hydrologiske beskrivelsene i revidert revisjonsdokument opp mot informasjonen i notatet fra Rådgivende biologer i Norddalselva (Norddalselva (Vikelva) Vanylven, fiskesakkyndig vurdering).
- En kost-nyttvurdering av foreslåtte minstevannføringer, og beskrivelse av hvordan disse kan påvirke kraftproduksjonen i systemet.
- En beskrivelse av Sarpefossen som vandringshinder og konsekvenser av å bygge en fiskepassasje.
- Kostnadsberegning av eventuell etablering av minstevannføring.

Sweco gjennomførte arbeidet på oppdrag fra Tussa Energi. Rapporten ble levert til NVE 24. februar 2025 (dok. 73). I brev av 13. august 2025 ba NVE om innspill til tilleggsinformasjonen fra høringspartene (dok. 75).

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Som flere av høringspartene påpekte i innspillsrunden ble ikke Åmela og Stårheimsvassdraget inkludert i notatet fra Sweco med tilleggsinformasjon om hydrologi og kost-nytte vurdering av eventuelle minstevannføringer. Det er likevel en del annen tilgjengelig informasjon om disse vassdragene vi har benyttet i våre vurderinger. I Åmela ble det i 2021 gjennomført ungfiskundersøkelser og habitatkarlegging av NORCE, der de også vurderer en eventuell minstevannføring (Hanssen & Kambestad, 2022).

Når det kommer til Stårheimsvassdraget ble det innhentet en del informasjon i forbindelse med søknaden om å bygge Stårheim kraftverk. Det er bl.a. en rapport fra Rådgivende Biologer fra 2014 med konsekvensutredning for fisk (Kambestad, 2014). Videre gjennomførte Biota Naturkompetanse fiskeundersøkelser og habitatkartlegging i Stårheimselva i 2024 (Hellen, 2025).

Angående kunnskapen om hydrologien i vassdragene har NVE utviklet en metode (Qvadis) som gir informasjon om endring i midlere avrenning som følge av vannkraftutbygging. I NVEs elvenett er elvestrekninger kodet etter hvor mye vannføringen er endret pga. vannkraftutbygging. Analysen baserer seg på en sammenligning av midlere normal årsavrenning for perioden 1961-90 før og etter utbygging. Dette verktøyet gir oss noe informasjon om hydrologien i vassdragene. I tillegg har NVE gjort egne beregninger av konsekvensene av å pålegge minstevannføring, samt i hvilken grad minstevannføringene vil være mulig å overholde i ulike værår. I revisjonsdokumentet (tabell 4.4 og 4.5) finnes det også informasjon om lavvannskaraktistika for ulike delfelt, samt vannføringskurver før og etter utbygging for Norddalsvasdraget og Åheimsvassdraget.

Etter NVEs vurdering er ikke de øvrige kravene om tilleggsutredninger beslutningsrelevante for det som skal fastsettes i vilkårsrevisjonen. Dersom nye forhold tilsier at det er behov for økt kunnskap, vil myndighetene ha mulighet til å pålegge undersøkelser med hjemmel i standardvilkårene. Dette gjelder bl.a. fiskeundersøkelser og gytetelling.

NVE mener at den informasjonen vi har gir et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å fatte vedtak i saken. Sett i forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet, mener NVE at kunnskapsgrunnlaget oppfyller kravene i naturmangfoldloven § 8.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

6 NVEs vurdering

Nedenfor følger NVEs vurdering av kravene som er fremmet i høringsuttalelser og innspill etter befaringen. Våre vurderinger er delt inn i krav knyttet til de følgende fire vassdragene:

- **Norrdalsvassdraget**
- **Åheimsvassdraget**
- **Åmela**
- **Stårheimsvassdraget**

Alle krav knyttet til manøvreringsreglementet og fiskevandringssløsninger behandles for hvert enkelt vassdrag i samme delkapittel. Andre krav knyttet til standardvilkårene behandles i eget delkapittel. Krav knyttet til kunnskapsgrunnlaget er nærmere omtalt i kapittel 5. Krav og innspill knyttet til prioriteringen av Norrdalselva og Åheimselva i vannforvaltningsplanene og rapport 49/2013 er omtalt i kapittel 4.2.

NVE har fått inn krav om minstevannføring i alle de fire berørte vassdragene. Konsesjonæren har tatt utgangspunkt i slipp av vannmengde tilsvarende Q95 når de har regnet på kostnader. Q95 viser til vannføringen som elva oppnår i 95 % av tiden, og beregnes ut fra uregulert tilstand. NVE har også gjort egne beregninger av krafttap og kostnader forbundet med ulike vannslipp. Vi har kontrollert beregningene til konsesjonæren, og gjort egne beregninger basert på vannføringer vi mener kan være aktuelle i vassdragene.

Produksjonsberegningene er gjort i Vansimtap med ukesoppløsning (168 prisavsnitt innad i en uke). Midlere årstilsig er hentet fra NVEs avrenningskart (1991-2020). Prisrekkene er hentet fra NVEs langsiktige kraftmarkedsanalyse 2025 for NO3. Det er ingen aktive målestasjoner i vassdragene, og alle moduler har fått representativ tilsigsserie 80.4 Ullebøelv. Dette er samme serie som regulanten har benyttet i sine beregninger.

Nåverdien er beregnet over en analyseperiode på 40 år, og kalkulasjonsrenten er satt til 6 %. Drifts- og vedlikeholdskostnadene er satt til 6 øre/kWh. Nåverdiberegningene inkluderer forventede inntekter og drifts- og vedlikeholdskostnader. Eventuelle investeringskostnader er ikke tatt med.

6.1 Norrdalsvassdraget

I dette kapittelet vurderer vi krav knyttet til strekningen fra Kvanndalsvatnet Nord til Syvdefjorden, samt Sandfjellelva (heretter Norrdalsvassdraget).

Norrdalsvassdraget utgjøres av vannforekomstene Brekkeelva (093-44-R), Bruelva nedstrøms inntak (093-43-R), Vikelva (Norrdalselva) (093-29-R) og Sandfjellelva (093-25-R).

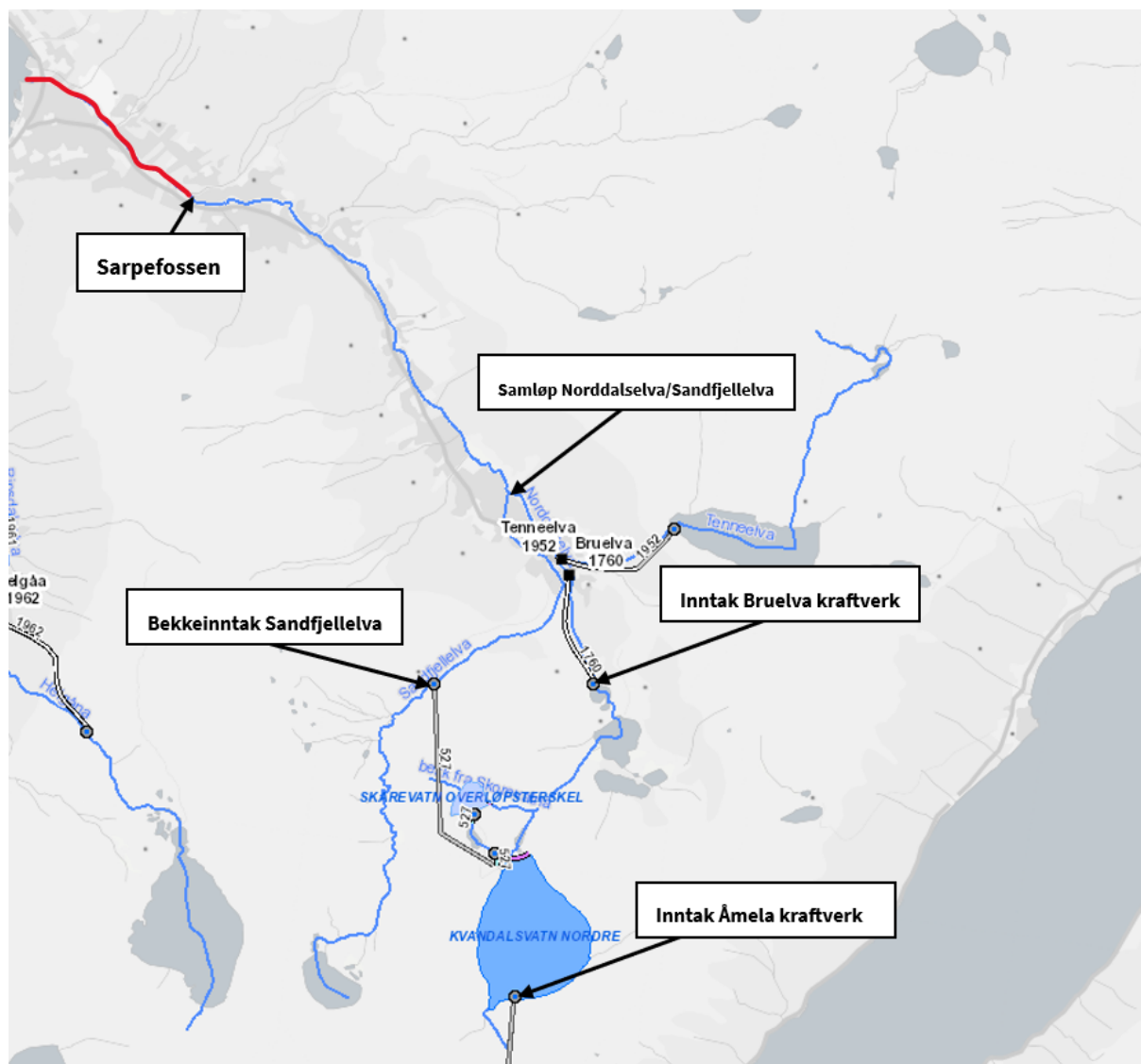
Kvanndalsvatn nord er et av tre inntaksmagasiner til Åmela kraftverk. Kvanndalsvatn nord er demt opp i nordenden av en 200 m lang og 10 m høy fyllingsdam med morenetetning, med tilhørende overløp av betong med lengde 14 m. Det er et tapperør med spjeldventil montert i dammen. Kvanndalsvatn nord reguleres mellom kote 515,0 og 529,0 og har et antatt magasinivolum på 7,7 mill. m³.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Sandfjellelva renner fritt de øverste 3 km, ned til bekkeinntaket til Kvandalsvatnet nord hvor denne vannforekomsten begynner. Vannforekomsten renner sammen med Norddalselva ca. 1,5 km lenger nedstrøms, omtrent ved Gardsgarden. Nedbørfeltet til Sandfjellelva overføres til Kvandalsvatn nord via et bekkeinntak og en overføringstunnel med lengde ca. 1,5 km. Inntaket ble tatt i bruk i 1979.

Figur 2. Norddalsvassdraget, fra Kvandalsvatn nord og ned til utoset i Syvdefjorden, inkludert sandfjellelva og Tenneelva. Anadrom strekning er markert i rødt. Kilde: NVE temakart.

6.1.1 Gjeldende restriksjoner

Det er ingen gjeldende restriksjoner knyttet til vassdraget.

6.1.2 Vannforskriften

Informasjon om berørte vannforekomster er hentet ut fra vann-nett pr. oktober 2025. Vi tar forbehold om eventuelle endringer etter dette tidspunktet.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Brekkeelva

Vannforekomsten Brekkeelva (093-44-R) har i dag godt økologisk potensial. Vannforekomsten er klassifisert som en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF) og miljømålet er satt til godt økologisk potensial og miljømålet er nådd. I vann-nett er den største registrerte påvirkningsfaktoren hydrologiske endringer uten minstevannføring som følge av vannkraft, som påvirker vannforekomsten i stor grad. Det er foreslått ett tiltak i vann-nett for å nå miljømålet innen gjeldende planperiode. Tiltaket er å forbedre kunnskapsgrunnlaget knyttet til hydrologiske endringer uten minstevannføring som følge av vannkraft.

Bruelva nedstrøms inntak

Vannforekomsten Bruelva nedstrøms inntak (093-43-R) har i dag godt økologisk potensial. Vannforekomsten er klassifisert som en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF) og miljømålet er satt til godt økologisk potensial. Miljømålet er nådd. I vann-nett er den største registrerte påvirkningsfaktoren hydrologiske endringer uten minstevannføring som følge av vannkraft, som påvirker vannforekomsten i stor grad. Det er foreslått ett tiltak i vann-nett for å nå miljømålet innen gjeldende planperiode. Tiltaket er å forbedre kunnskapsgrunnlaget knyttet til hydrologiske endringer uten minstevannføring som følge av vannkraft.

Vikelva (Norddalselva)

Vannforekomsten Vikelva (Norddalselva) (093-29-R) har i dag svært dårlig økologisk tilstand. Miljømålet er satt til god økologisk tilstand som skal nås innen 2027. I vann-nett er den største registrerte påvirkningsfaktoren lakselus. Andre påvirkninger er hydrologiske endringer uten minstevannføring som følge av vannkraft, dammer barrierer og sluser for flomsikring, diffus avrenning fra annen jordbrukskilde og diffus avrenning fra spredt bebyggelse. Det er foreslått to tiltak i vann-nett for å nå miljømålet innen gjeldende planperiode. Disse er å øke kunnskapen rundt påvirkningen fra lakselus og å forbedre kunnskapsgrunnlaget knyttet til hydrologiske endringer uten minstevannføring som følge av vannkraft.

Sandfjellelva

Vannforekomsten Sandfjellelva (093-25-R) har i dag godt økologisk potensial. Vannforekomsten er klassifisert som en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF) og miljømålet er satt til godt økologisk potensial, noe som betyr at miljømålet er nådd. I vann-nett er den største registrerte påvirkningsfaktoren hydrologiske endringer uten minstevannføring som følge av vannkraft, som påvirker vannforekomsten i stor grad. Det er ikke foreslått noen tiltak i vann-nett.

6.1.3 Krav

Vanylven kommune ber om at det stilles krav om minstevannføring.

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal mener minstevannføring vil være et viktig tiltak for å opprettholde de anadrome bestandene i Norddalselva, men at minstevannføring i kombinasjon med fisketrapp i Sarpefossen vil gi best fiskeproduksjon. De mener også det bør vurderes om de flatere strekningene ovenfor Sarpefossen kan ha potensiale som utvidet anadrom sone, med eller uten vannslipp. De peker også på begroing som en mulig konsekvens av reguleringen.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Miljødirektoratet mener at en eventuell fiskevandringssløsning kan gi økt fiskeproduksjon og være aktuell, men at et slikt tiltak først vurderes når man har god nok kunnskap om effekten av ulike vannføringer i vassdraget.

Vik Grunneigarlag/Elveigarlag, Grunneigarane på Brudevoll, Syvde bygdeutvikling, Grunneigarane på Landsverk og Nordal- og Tverberg grunneigarlag ønsker minstevannføring og periodevis vannføring i Norddalselva og tjernene på Nordalsfjellet. De mener det også bør stilles krav til lokkeflommer for oppvandring og gyting, samt bygging av fisketrapp i Sarpefossen.

Vanylven kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune og Vik elveigarlag m.fl. mener det også må vurderes om det er mulig å hente ut minstevannføring og periodevannføring fra Sandfjellselva.

Elias Øvregård, som representerer flere grunneiere ved Norddalselva, viser til vurderinger fra lakseforsker Thorbjørn Forseth og har sendt inn en film som viser laks som forsøker å ta seg opp i Sarpefossen. Øvregård mener det må etableres fiskepassasje i Sarpefossen og at det må settes krav om minstevannføring i Norddalselva. Han peker også på at ål er en truet art som må ivaretas.

Ole Martin Brudevoll krever minstevannføring og fisketrapp i Sarpefossen.

6.1.4 Konesjonærs kommentarer

Tussa Energi mener at konsekvens av tapt kraftproduksjon må veie tungt i slike saker. De mener et krav om minstevannføring vil bli svært kostbart å gjennomføre og at det finnes andre tiltak som vil ha bedre effekt. Tussa ønsker å bidra til å bedre forholdene i elvene bl.a. gjennom å gjennomføre de biotopforbedrende tiltakene i detaljplan for landskap og miljø i Norddalselva. Videre peker de på fjerning av uønsket vegetasjon som et positivt tiltak de ønsker å gjennomføre. Tussa Energi mener det ikke bør bygges fisketrapp forbi Sarpefossen, dersom det er et naturlig permanent hinder for anadrom fisk.

6.1.5 NVEs vurdering

Krav om minstevannføring

Norsk institutt for vannforskning (NIVA) gjennomførte biologiske og vannkjemiske undersøkelser i Norddalselva i 2021 og 2022 (Persson et. al., 2023). Ifølge NIVA fremstår den økologiske tilstanden som god når det gjelder eutrofiering og organisk belastning, med kun små avvik fra naturtilstanden. Undersøkelsene viser få tegn til at redusert vannføring som følge av reguleringen har økt konsentrasjonene av forurensning eller næringsstoffer i en slik grad at det gir tydelige negative effekter på begroing eller bunndyr.

Det er registrert flere rødlistede arter i eller ved Norddalsvassdraget. Blant de registrerte artene er fiskemåke (VU), vipe (CR), granmeis (VU), taksvale (NT), storspove (EN), grønnefink (VU), sothøne (VU), rød honningvokssopp (VU), piggsvin (NT), atlantisk laks (NT) og ål (VU). Av disse artene er det trolig bare laks og ål som påvirkes i vesentlig grad av reguleringen.

Ved utløpet av elva i Syvdefjorden ligger et brakkvannsdelta som er registrert som naturtypelokalitet i Naturbase. Lokaliteten er vurdert til å ha stor verdi fordi den representerer et lite, men i hovedsak fysisk intakt deltaområde. De viktigste påvirkningsfaktorene er fremmede arter og fysiske inngrep, og området er trolig lite påvirket av reguleringen. Det er ikke registrert andre utvalgte eller rødlistede naturtyper langs vassdraget.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Begrunnelsen for kravene om å slippe minstevannføring i Norddalsvassdraget knytter seg i hovedsak til å bedre forholdene for anadrom fisk. Laksebestanden i Norddalselva har ifølge lakseregisteret et gytebestandsmål på 32 kg hunnfisk. Som Tussa Energi viser til i revisjonsdokumentet har Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) vurdert tilstanden til laksebestanden som god til svært god (VRL, 2021). VRL vurderer derimot sjøørretbestanden som svært dårlig, der lakselus anses som den viktigste påvirkningsfaktoren (VRL 2022). Som flere høringsinstanser påpeker, finnes det ingen fangststatistikk fra Norddalselva, ettersom fisket har vært stengt i lang tid. Vurderingene fra VRL er forenklete tilstandsvurderinger basert på nærliggende vassdrag, og er heftet med stor usikkerhet. Videre er vurderingene basert på tall fra perioden 2015 til 2019, noe som ikke nødvendigvis gir et godt bilde på dagens tilstand.

På oppdrag fra Tussa Energi gjennomførte Sweco i 2018 fiskebiologiske undersøkelser på lakseførende strekning i Norddalselva (dok. 24). Undersøkelsene viser lav tetthet av ungfisk i vassdraget. Basert på substratfordelingen og skjulmålinger i Norddalselva mener Sweco det er rimelig å anta at store deler elva har godt med skjul, og dermed gode oppvekstområder. Den største flaskehalsen for produksjon av anadrom fisk i Norddalselva mener Sweco er mangel på gyteområder.

Ifølge Sweco kan fiskeproduksjonen ved Sarpefossen øke med mellom 18 og 26 % dersom det slippes vann tilsvarende Q95 fra dammen i Kvandalsvatnet Nord. Ved utløpet i fjorden er den estimerte økningen noe lavere, mellom 21 og 24 %. Lenger opp i elva, nedstrøms samløpet med Sandfjellelva, vurderes imidlertid potensialet som betydelig høyere. Her mener de at fiskeproduksjonen øker med mellom 36 og 54 % ved slipp av Q95. Sweco påpeker samtidig at disse anslagene er usikre.

Som Elias Øvregård har påpekt i sine høringsinnspill, er det ofte de laveste vannføringene gjennom året som er begrensende for produksjonen av fisk. Bilder fra Norddalselva (dok. 66) viser at elva er grunn på flere strekninger og dermed særlig sårbar for reduksjon i vanddekt areal. Dette kan gi utfordrende vandringsforhold og økt tetthetsavhengig konkurranse mellom fisk når vannføringen er lav. Lav vannføring kan også gjøre fisken mer utsatt for predasjon. I tillegg kan lave vintervannføringer øke risikoen for at egg, som ble lagt ved høyere vannføring om høsten, enten tørrelegges eller fryser.

Etter tilbakemeldinger fra NVE på revisjonsdokumentet fikk Sweco i oppdrag å oppdatere det hydrologiske grunnlaget, samt gjennomføre en kost-nyttevurdering av foreslåtte minstevannføringer. I notatet (dok. 73) skriver Sweco at median laveste ukesmiddel ved Sarpefossen er redusert med 27 % som følge av reguleringen (fra 0,177 m³/s til 0,129 m³/s) mens den tilsvarende reduksjonen er 23 % ved utløpet i fjorden er 23 % (fra 0,213 m³/s til 0,165 m³/s). Basert på dette mener Sweco at den reduserte lavvannsføringen er en svak flaskehals på laksebestanden.

NVE har også simulert hvordan et minstevannsslipp tilsvarende Q95 (0,116 m³/s sommer, 0,057 m³/s vinter) ville påvirket vannføringen på den anadrome strekningen i tørre perioder, sammenlignet med dagens regulerte vannføring. Uke 9–11 er i gjennomsnitt de tørreste ukene basert på 30 års værdata (1991–2020). I disse ukene øker vannføringen på den anadrome strekningen (målt ved Sarpefossen) med 0,06 m³/s, noe som tilsvarer en økning på om lag 5 %. Et slipp tilsvarende Q95 ville mao. hatt en relativt beskjeden effekt på lavvannsføringen på anadrom strekning.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Kvandalsvatn nord er inntaksmagasin for Åmela kraftverk på lav fallhøyde. Vann som slippes til Norddalselva vil gi tapt produksjon i Åmela, men vil samtidig gi økt produksjon i Bruelva kraftverk. Bruelva kraftverk er et elvekraftverk som utnytter tilsiget til enhver tid. Økt vannføring hit, på bekostning av Åmela, vil redusere mengden regulerbar kraft. Ifølge NVE sine beregninger vil kravet om slipp av Q95 fra Kvanndalsvatn nord (0,116 m³/s mellom 01.05.-30.09. og 0,057 m³/s mellom 01.10.-30.04.) medføre 3,4 GWh krafttap årlig i Åmela kraftverk, men samtidig en produksjonsgevinst på 1,2 GWh/år i Bruelva kraftverk. Kravet vil dermed samlet sett gi et krafttap på 2,2 GWh/år, noe som tilsvarer 18 mill. kr. nåverditap over den økonomiske levetiden. Dette krafttaper er lite (1,6 %) sammenliknet med reguleringens totalproduksjon på ca. 136 GWh/år. Tussa Energi estimerer selv 2,5 GWh og 26,5 mill. kr.

Det er ikke etablert slippplanordning i Kvandalsvatn nord og ekstra kostnader vil derfor påløpe. Tussa Energi estimerer at minstevannføringsanlegget vil koste 6,3 mill. kr, samt en årlig driftskostnad på 300 000 kr (2025-kroner). De mener også at slippmulighetene generelt er utfordrende i vassdraget. Ettersom Kvanndalsvatnet nord er et senkningsmagasin må det sikres slipp ved bruk av kontinuerlig pumping av vann fra dammen.

NVEs modelleringer viser at et slipp av Q95 minstevannføring fra Kvanndalsvatn nord vil i perioder være vanskelig å overholde. Dette gjelder spesifikt om høsten og vinteren grunnet lavt tilsig. Over 30 ulike værår vil det ifølge våre beregninger vært ti værår hvor det ikke er nok vann i systemet til å innfri kravet. Samtidig er det flere av de ti årene der det bare så vidt ikke er nok vann, og vannslippet påvirkes derfor i ganske liten grad.

Som et alternativ til å slippe minstevannføring fra Kvandalsvatn nord, har Vik Grunneierlag m.fl. foreslått å slippe vann fra bekkeinntaket i Sandfjellelva til Norddalselva. Verken regulanten eller interessentene har angitt slippstørrelse, og det er usikkert hvor mye vann som faktisk kan slippes. Sweco vurderer at et vannslipp fra Sandfjellelva ikke vil gi tilstrekkelige vannmengder gjennom året til å tilsvare Q95 for Norddalselva. NVE deler denne vurderingen. Også et krav om halvparten av Q95 for Norddalselva vil være utfordrende å oppfylle i alle værår om vannet slippes fra Sandfjellelva. Det er særlig på sensommeren og høsten tilsiget er lite.

Et krav om slipp av Q95 for Sandfjellelva vil kunne oppfylles i de fleste år, unntatt de tørreste, men bidraget til vannføring på den anadrome strekningen vil samtidig være minimalt. Videre vil ethvert slipp fra Sandfjellelva renne direkte til Norddalselva og ikke gjennom Bruelva kraftverk. Dette medfører større produksjons- og nåverditap sammenlignet med å slippe tilsvarende mengde fra Kvandalsvatn nord. Eventuelle miljøgevinster oppstrøms samløpet mellom Norddalselva og Sandfjellelva vil dermed også gå tapt, sammenlignet med et slipp fra Kvandalsvatn nord.

I tabell 5 har NVE sammenstilt produksjonstap, nåverditap og vannføring øverst på anadrom strekning i Norddalselva ved slipp av ulike minstevannføringer. Vi har også beregnet gjennomsnittlig vannføring på anadrom strekning (målt ved Sarpefossen) ved de ulike vannslippene. Som vist i tabellen vil produksjonstapet og nåverditapet øke betydelig med størrelsen på slippet. Også gjennomsnittlig vannføring på anadrom strekning vil øke i takt med slippstørrelsen. Dette forutsetter imidlertid at vannslippet kan overholdes.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Tabell 5. Produksjonstap, nåverditap og simulert gjennomsnittlig vannføring øverst på anadrom strekning i Norddalselva (Sarpefossen) ved slipp av ulike minstevannføringer. Tallene for slipp av Q95 Sandfjellelva og halvparten av Q95 Norddalselva er ved slipp fra bekkeinntaket i Sandfjellelva. Tallene for slipp av Q95 Norddalselva er ved slipp fra Kvanndalsvatn nord.

Slipp	Slippsted	Slippstørrelse	Produksjonstap (GWh/år)	Nåverditap (MNOK)	Vannføring sommer (m ³ /s)	Vannføring vinter (m ³ /s)
Basis	-	-	0,00	0,00	2,41	2,21
Q95 Sandfjellelva	Bekkeinntak Sandfjellelva	0,034 m ³ /s sommer, 0,014 m ³ /s vinter	0,80	6,00	2,44	2,22
Halvparten av Q95 Norddalselva	Bekkeinntak Sandfjellelva	0,058 m ³ /s sommer, 0,028 m ³ /s vinter	1,60	13,0	2,47	2,24
Q95 Norddalselva	Kvanndalsvatn nord	0,116 m ³ /s sommer, 0,057 m ³ /s vinter	2,2*	18,0*	2,53	2,27

*Inkluderer en produksjonsgenvinst i Bruelva kraftverk på 1,2 GWh.

Flere høringsinstanser har spilt inn at det må tas hensyn til ål i vurderingene av minstevannføring i Norddalselva. NVE mener det er sannsynlig at ålen kan passere Sarpefossen naturlig, da arten ikke er avhengig av å opparbeide seg fart for å forsere fossen. Vi mener derfor at dagens restvannføring i fossen er tilstrekkelig for ålens vandring. Videre er områdene oppstrøms fossen ikke spesielt godt egnet som leveområder for ål. Samlet sett anser NVE minstevannføring som lite relevant med hensyn til ål i Norddalsvassdraget.

Krav om laksetrapp i Sarpefossen

Den potensielle nytten av et minstevannslipp vil øke betydelig dersom anadrom strekning utvides med området ovenfor Sarpefossen. Dersom det bygges en fisketrapp i Sarpefossen, vil den anadrome strekningen i vassdraget økes med 200 %. Særlig tilgangen på nye gyteområder vil være gunstig for bestandene da mangel på gyteareal er en av de viktigste flaskehalsene for fiskeproduksjon per i dag. En utvidelse av gytearealet kan også bidra til å gjøre bestanden mer robust mot andre påvirkninger. Videre vil en eventuell minstevannføring, kombinert med en fisketrapp, ha betydelig større positiv effekt for fisk ovenfor fossen sammenliknet med nedenfor.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Det er fortsatt betydelig usikkerhet knyttet til om Sarpefossen har vært et absolutt vandringshinder for laks og ørret før reguleringen. Dette er et sentralt spørsmål. Dersom anadrom fisk ikke kan passere Sarpefossen, selv ved naturlige vannføringer, vil etableringen av fisketrappen introdusere laks og sjøørret i et område der de ikke tidligere har vært. Dette vil være å introdusere regionalt fremmede arter og dermed bidra til å forringe vannforekomsten. En slik introduksjon vil kreve en egen tillatelse etter forskrift om fremmede organismer. Sweco har gjennom sine undersøkelser funnet indikasjoner på at fossen er et absolutt vandringshinder for anadrom fisk, men de skriver samtidig at det ikke kan utelukkes at enkelte individer kan klare å passere fossen ved gunstige vannføringer. NVE har ikke funnet noen dokumentasjon som tilsier at laks og/eller sjøørret har kunnet passere Sarpefossen i et betydelig antall. I en e-post til NVE fra januar 2025 viser Statsforvalteren til en fiskesakkyndig vurdering fra 1973 (dok. 70) som sier at «laksen vil kunne gå 6 km opp til Norddalen, om den ikke var hindret av fossene ved Sarpen». Dette kan tilsi at Sarpefossen ble ansett som et absolutt vandringshinder, også før reguleringen.

Krav om lokkeflommer

Vik grunneigarlag m.fl. mener det bør stilles krav om lokkeflommer for å legge til rette for oppvandring og gyting. En eventuell lokkeflom må slippes fra dammen ved Kvanndalsvatn nord, omkring 6,5 km oppstrøms den øvre grensen for anadrom strekning ved Sarpefossen. Vannet vil passere gjennom både Sætrevatnet og Bruvatnet på vei ned. Vannene vil fungere som en buffer og dermed redusere effekten av flommen. NVE vurderer at miljøeffekten av en lokkeflom vil være begrenset og stiller derfor ikke krav om dette.

6.1.6 Oppsummering og konklusjon – Norddalsvassdraget

Bakgrunnen for kravene om å slippe minstevannføring i Norddalsvassdraget knytter seg i hovedsak til å bedre forholdene for anadrom fisk.

Laksebestanden i Norddalselva er liten, og det er betydelig usikkerhet knyttet til i hvilken grad bestanden vil ha nytte av et minstevannslipp. For sjøørretbestanden er det i hovedsak påvirkningen fra lakselus som forklarer den dårlige tilstanden. Etter vår vurdering finnes det også et betydelig potensial for forbedringer for de anadrome bestandene gjennom målrettede habitattiltak. Videre vil et slipp tilsvarende Q95 ikke kunne overholdes alle værår, spesielt om høsten og vinteren – nettopp de periodene hvor effekten av økt vannføring trolig ville vært størst. Slippmulighetene er også utfordrende ettersom Kvanndalsvatnet nord er et senkningsmagasin. Det medfører at det i perioder må pumpes vann for å overholde kravet.

Samtidig vil et vannslipp tilsvarende Q95 fra Kvanndalsvatn nord kunne øke det vanddekte arealet noe og dermed bedre habitattilgangen og vandringsforholdene for fisken ved lave vannføringer. Videre kan høyere vannføring i tørre perioder om vinteren redusere risikoen for tørrlegging og innfrysing av egg. Selv om kravet ikke vil kunne overholdes i alle værår, er det flere av disse årene der vannslippet bare så vidt dupper under restriksjonen. Et slipp av minstevannføring fra Kvanndalsvatn nord kan også bidra til å motvirke gjengroing i vassdraget. NVE mener et slipp av Q95 samlet sett vil kunne bidra mot å nå miljømålet for vannforekomsten innen 2027. Et krafttap på 2,2 GWh krafttap (1,6 %) og et nåverditap på 18 mill. kr er også lite (1,6 %) i en regulering med totalproduksjon på 136 GWh.

Samlet sett mener NVE likevel at den potensielle nytten av en minstevannføring fra Kvanndalsvatn nord ikke overskrider kostnadene ved å etablere minstevannføringsarrangementet og tapet av

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

regulerbar kraftproduksjon. Vi pålegger derfor ikke slipp av minstevannføring fra Kvanndalsvatn nord.

NVE mener videre at det ikke bør slippes vann fra bekkeinntaket i Sandfjellelva. Tilsiget til bekkeinntaket er ikke stort nok til å dekke et slipp tilsvarende Q95 ved dammen i Kvanndalsvatn nord. Videre vil ethvert slipp fra Sandfjellelva vil renne direkte til Norddalselva og ikke gjennom Bruelva kraftverk. Dette medfører større produksjons- og nåverditap sammenlignet med å slippe tilsvarende mengde fra Kvandalsvatn nord.

NVE pålegger ikke bygging av laksetrapp i Sarpefossen i denne omgang. Det er stor usikkerhet knyttet til om laksen forekommer naturlig oppstrøms Sarpefossen. Dersom anadrom fisk ikke kan passere Sarpefossen, selv ved naturlige vannføringer, vil etableringen av fisketrappen introdusere laks og sjørøret i et område der de ikke tidligere har vært. Dette vil være å introdusere regionalt fremmede arter og dermed bidra til å forringe vannforekomsten. Dersom det senere kommer ny kunnskap om fiskevandring forbi Sarpefossen og det er en årsakssammenheng mellom reguleringen og forholdet at anadrom fisk ikke lenger klarer å forsere fossen, vil Miljødirektoratet ha anledning til å pålegge fiskevandringstiltak med hjemmel i de oppdaterte standardvilkårene.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

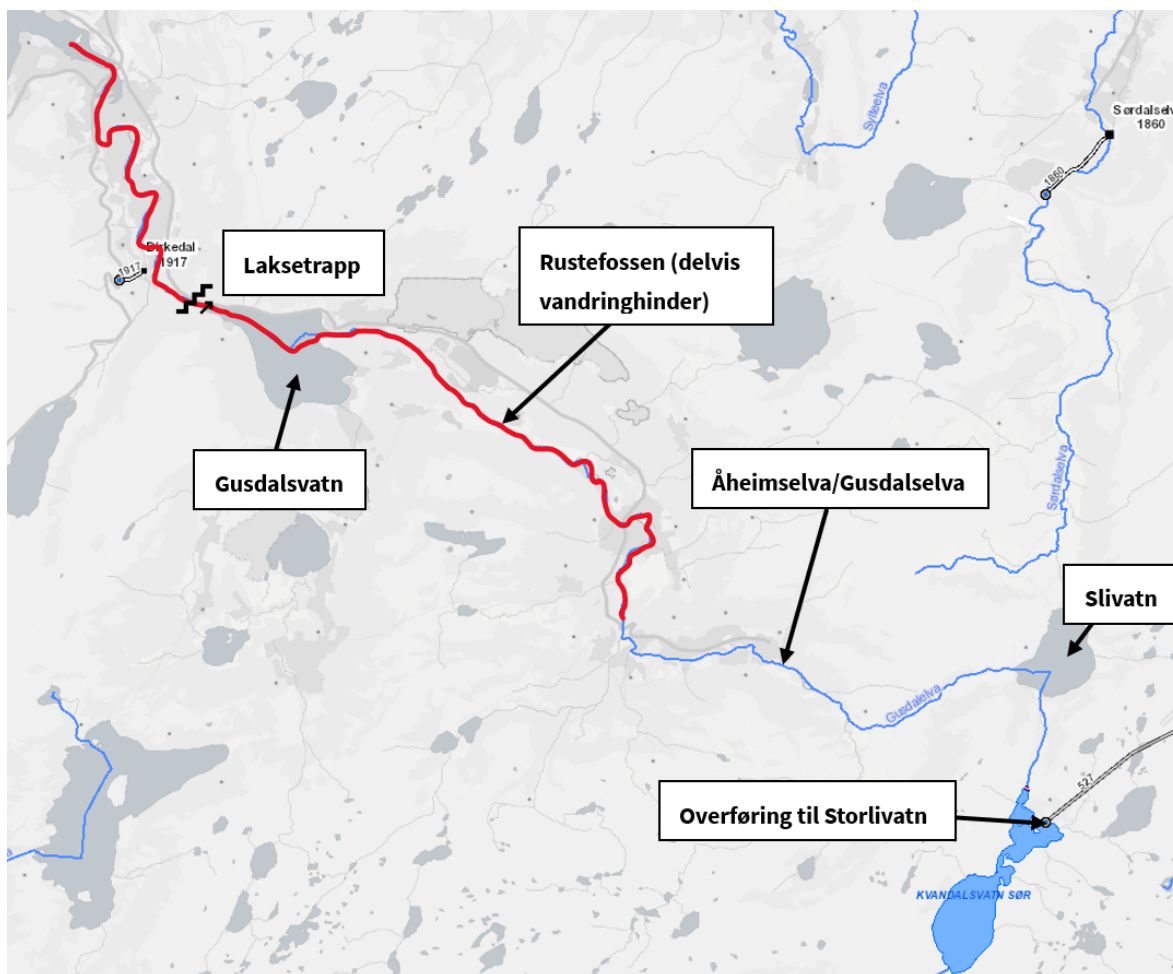
6.2 Åheimsvassdraget

I dette kapittelet vurderer vi krav knyttet til Åheimsvassdraget. Informasjon om berørte vannforekomster er hentet ut fra vann-nett pr. oktober 2025. Vi tar forbehold om eventuelle endringer etter dette tidspunktet.

Åheimsvassdraget består av vannforekomstene Kvanndalselva (092-19-R), Slivasselva - Storelva (092-52-R), GUSDalselva (092-27-R), GUSDalsvatnet (092-31078-L) og Åheimselva (092-10-R).

Åheimsvassdraget har en samlet strekning på 18,7 km, med et totalt fall på ca. 700 meter. Fra reguleringsmagasinet Bjørnalidvatnet/Kvanndalsvatnet sør renner Kvanndalselva, via Slivatnet og ned til GUSDalselva. Elvestrekningen mellom Kvanndalsvatnet Sør og Slivatnet er tørrlagt pga. overføringen til Storlivatn. GUSDalselva renner ca. 4 km ned til GUSDalsvatnet. Fra GUSDalsvatnet renner Åheimselva ca. 3 km ned til utløpet i Vanylvsfjorden ved Åheim.

Åheimselva har en lakseførende strekning på 8,4 km. Det er to fosser som fungerer som delvis vandringshinder i vassdraget. Den første fossen ligger i et strykparti nedstrøms GUSDalsvatnet. I denne fossen ble det i 1981 etablert en kulpetrapp for å forbedre oppgang for anadrom fisk. Også Rustefossen oppstrøms GUSDalsvatnet kan tidvis fungere som delvis vandringshinder.

Figur 3. Åheimselva/GUSDalselva fra Kvanndalsvatnet sør til utløpet i Vanylvsfjorden ved Åheim. Anadrom strekning er markert i rødt. Kilde: NVE Temakart.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

6.2.1 Gjeldende restriksjoner

Det er ingen gjeldende restriksjoner knyttet til vassdraget.

6.2.2 Vannforskriften

Kvanndalselva

Vannforekomsten Kvanndalselva (092-19-R) har i dag har i dag godt økologisk potensial. Vannforekomsten er klassifisert som en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF) og miljømålet er satt til godt økologisk potensial, noe som betyr at miljømålet er nådd. I vann-nett er den største registrerte påvirkningsfaktoren hydrologiske endringer uten minstevannføring som følge av vannkraft, som påvirker vannforekomsten i middels grad. Det er ikke foreslått noen tiltak i vann-nett.

Slivasselva - Storelva

Vannforekomsten Slivasselva – Storelva (092-52-R) har i dag har i dag god økologisk tilstand, noe som betyr at miljømålet er nådd. Det er ikke registrert noen påvirkninger eller foreslått noen tiltak i vann-nett.

Gusdalselva

Vannforekomsten Gusdalselva (092-27-R) har i dag har i dag god økologisk tilstand. Den kjemiske tilstanden er imidlertid dårlig, noe som betyr at miljømålet ikke er nådd. I vann-nett er den eneste registrerte påvirkningsfaktorene diffus avrenning fra gruver/deponering, som påvirker vannforekomsten i middels grad. Det foreslått ett tiltak i vann-nett innenfor gjeldende planperiode. Dette er å redusere partikkeltransporten til Gusdalsvatnet.

Gusdalsvatnet

Vannforekomsten Gusdalvatnet (092-31078-L) har i dag har i dag moderat økologisk tilstand og dårlig kjemisk tilstand, noe som betyr at miljømålet ikke er nådd. I vann-nett er de registrerte påvirkningsfaktorene lakselus og diffus avrenning fra gruver/deponering, som begge påvirker vannforekomsten i middels grad. Det foreslått to tiltak i vann-nett innenfor gjeldende planperiode. Disse er å øke kunnskapen knyttet til de to registrerte påvirkningsfaktorene.

Åheimselva

Vannforekomsten Åheimselva (092-10-R) har i dag har i dag moderat økologisk tilstand, noe som betyr at miljømålet ikke er nådd. I vann-nett er de registrerte påvirkningsfaktorene lakselus og diffus avrenning fra gruver/deponering, som begge påvirker vannforekomsten i middels grad. Det er foreslått ett tiltak i vann-nett innenfor gjeldende planperiode. Dette er å øke kunnskapen rundt påvirkningen fra lakselus på sjørretbestanden.

6.2.3 Krav

Vanylven kommune ber om at det stilles krav om minstevannføring.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal viser til registreringer av en rekke rødlistede arter og naturtyper langs vassdraget. De mener det bør synliggjøres i hvilken grad redusert vannføring har påvirket disse verdiene negativt.

Åheim elveeigarlag mener det er vannstanden i elva som er avgjørende for om elva skal være en god lakseelv også i fremtiden. Elveeierlaget mener bl.a. at lav vannføring gjør de anadrome bestandene mer utsatt for predasjon fra oter og hegre. De påpeker at tiltakene foreslått av Sweco er nyttige, men ikke utredet, og at de har liten verdi uten minstevannføring.

6.2.4 Konesjonærs kommentarer

Tussa Energi mener Åheimselva har gode gyteforhold for laks og en livskraftig elvemuslingbestand, og at dette indikerer et robust akvatisk økosystem. De mener at reguleringen har liten effekt på de anadrome bestandene, og at slipp av minstevannføring ikke vil bidra til å nå miljømålet om god økologisk tilstand (GØT). Videre påpeker Tussa at kun 7 % av nedbørfeltet er overført til kraftproduksjon. De mener et slipp av Q95 vil gi minimal effekt på fiskebestandene, men samtidig medføre et betydelig krafttap og høye kostnader. Tussa ønsker å bidra til å bedre forholdene i elva gjennom andre tiltak, bl.a. habitattiltak.

6.2.5 NVEs vurdering

Minstevannføring

Det er registrert flere naturtyper av stor og svært stor verdi langs Åheimsvassdraget (figur 4). Det er flere lokaliteter av olivinskog av svært høy og høy kvalitet langs vassdraget, med tilknyttede rødlistearter som gul furuvokssopp (NT), sandtårekremle (NT) og brunburkne (VU). Olivinskog er en utvalgt naturtype og ble vurdert som sterkt truet (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018. Videre er det lokalitet av slåttemark på en holme i elva på Hellebust i Almklovdalen. Slåttemark er også en utvalgt naturtype, og ble vurdert som kritisk truet (CR) på rødlista fra 2018. Lokaliteten er av høy kvalitet og huser rødlistearten solblom (EN). Vannkraft er ikke registrert som en påvirkning i naturbase for noen av disse lokalitetene. Etter vår vurdering er det lite som tilsier at den reduserte vannføringen som følge av reguleringen har påvirket disse utvalgte naturtypene eller de tilknyttede artene i betydelig grad.

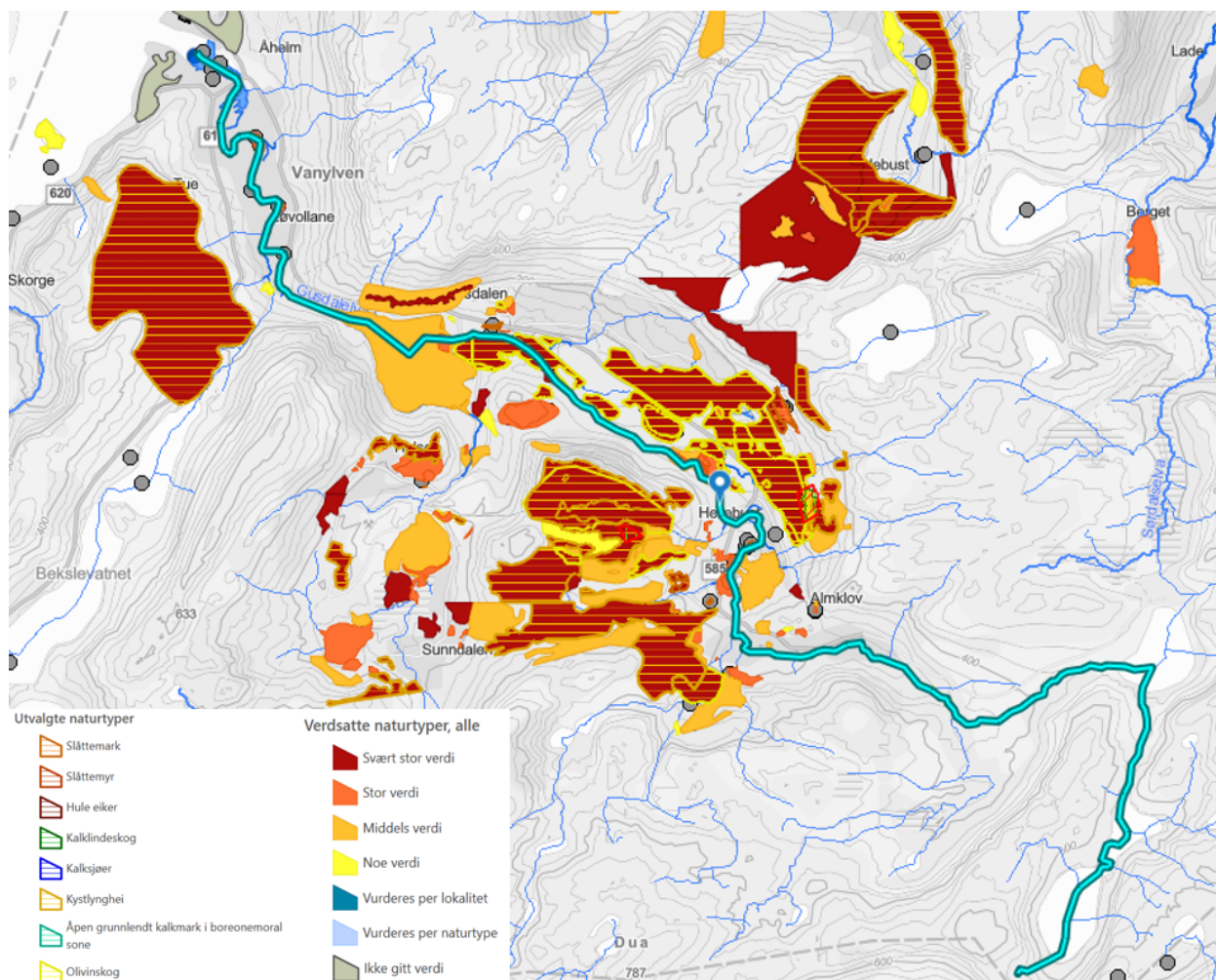
Ved Hellebostmyrene er det registrert flere lokaliteter av naturtypene åpen flomfastmark (NT) og flomskogsmark (VU) av stor verdi. Lokalitetene inkluderer også de rødlistete landformene meanderende elv (VU) med erosjonskanter (NT) og kroksjøer (NT). Ifølge naturbase er disse lokalitetene ikke påvirket av reguleringen. I den østre delen av Gusdalsvatnet er det registrert en lokalitet av naturtypen åpen flomfastmark (NT) av stor verdi. Tilstanden er god, og lokaliteten bærer ifølge naturbase ingen preg av vassdragsreguleringer. Videre er strekningen fra Vågosen og opp til Gusdalsvatnet, registrert som naturtype bekkedrag av svært viktig verdi. Her er elvemusling nevnt særskilt i verdivurderingen. Vi vurderer bestanden av elvemusling nærmere under.

Av marine naturtyper ved utløpet i fjorden er det registrert lokaliteter av brakkvannspoll og bløtbunnsområder i strandsonen av viktig verdi. Ved utløpet i fjorden er fraføringen av vann svært liten og det er lite trolig at disse naturtypene er påvirket betydelig som følge av reguleringen.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Figur 4. Utvalgte og verdsatte naturtyper i og langs Åheimsvassdraget. Elva vises i lyseblå linje. Kilde: Naturbase.

Det er registrert en lang rekke rødlistearter langs vassdraget og ved utløpet i fjorden (tabell 6). Det er verdt å trekke frem laks (NT), ål (EN), elvemusling (VU) og glansglattkrans (NT) da disse artene er vannlevende og direkte tilknyttet vassdraget. Forekomsten av glansglattkrans er registrert i Gustdalsvatnet i 1973 og det er uvisst om arten fortsatt finnes i vassdraget. Sedimentering som følge av både bergverksvirksomheten og/eller reguleringen kan ha påvirket bestanden, men vi har lite kunnskap om dette.

Tabell 6. Rødlistearter med tilhørende rødlistekategori registrert i og ved Åheimsvassdraget og ved utløpet i fjorden.

Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødlistekategori
Salmo salar	Laks	NT
Arnica montana	Solblom	EN
Hygrophorus gliocyclus	Gul furuvokssopp	NT
Anguilla anguilla	Ål	EN

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

<i>Margaritifera margaritifera</i>	Elvemusling	VU
<i>Emberiza citrinella</i>	Gulspurv	VU
<i>Lycopodiella inundata</i>	Myrkråkefot	NT
<i>Cuculus canorus</i>	Gjøk	NT
<i>Asplenium adulterinum</i>	Brunburkne	VU
<i>Clavaria amoenoides</i>	Vridd køllesopp	VU
<i>Russula torulosa</i>	Sandtårekremle	NT
<i>Meum athamanticum</i>	Bjørnerot	EN
<i>Delichon urbicum</i>	Taksvale	NT
<i>Saxifraga oppositifolia</i>	Rødsildre	NT
<i>Hygrocybe quieta</i>	Rødskivevokssopp	NT
<i>Entoloma rhombisporum coll.</i>	Rombesporet rødspore-gruppen	VU
<i>Chloris chloris</i>	Grønnfink	VU
<i>Cuphophyllus flavipes coll.</i>	Gulfotvokssopp-gruppen	VU
<i>Neohygrocybe nitrata</i>	Lutvokssopp	NT
<i>Larus canus</i>	Fiskemåke	VU
<i>Crex crex</i>	Åkerrikse	CR
<i>Cuphophyllus fornicatus coll.</i>	Musserongvokssopp-gruppen	VU
<i>Nitella flexilis</i>	Glansglattkrans	NT

Elvemusling er en rødlistet art (VU) og av nasjonal forvaltningsinteresse. Bestanden i Åheimsvassdraget er registrert i området mellom GUSDalsvannet og ned til utløpet i fjorden og benytter ungfisk av laks som vertsfisk. Lengdefordelingen, tettheten og bestandsstørrelsen gjør at elvemuslingbestanden i Åheimselva er vurdert til å ha svært høy verneverdi.

Ifølge en undersøkelse gjennomført av Rådgivende biologer i 2009 var tilstanden til muslingbestanden i Åheimselva god (Sægrov et al., 2010). Tettheten og bestandsstørrelsen var høy, og bestanden hadde tilsynelatende jevn rekruttering. Tetthet og totalt antall individer var i samme størrelsesorden som ved tilsvarende undersøkelser i 2001. Videre indikerte resultatene fra undersøkelsen at det hadde vært relativt jevn og kontinuerlig rekruttering av elvemusling de siste 100 årene i Åheimselva. I en undersøkelse fra 2013 gjennomført av Kjell Sandaas ble bestanden registrert med høy tetthet og rekrutteringen er beskrevet som god (Sandaas, 2013).

Åheimselva har vært regulert siden 70-tallet. Det at elvemuslingbestanden var i god tilstand i 2001, 2009 og 2013 tilsier at reguleringen ikke har påvirket bestandstilstanden i betydelig grad. Det har

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

ikke vært endringer i vannføringsregimet etter 2013. Påvirkninger på laksebestanden etter 2013 vil samtidig kunne ha indirekte påvirkninger på muslingbestanden.

Laksebestanden i Åheimselva er ifølge Vitenskapelig Råd for Lakseforvaltning (VRL) i god/vært god tilstand (VRL, 2021). Gytebestanden har vist en positiv trend de siste ti årene og forvaltningsmålet for bestanden er nådd. Innsiget i 2024 var imidlertid betydelig lavere sammenliknet med årene før. I klassifiseringen av norske laksebestander etter kvalitetsnorm for villaks fra 2021 ble vannkraft og lakselus registrert som eneste påvirkninger på bestanden i Åheimselva (påvirkningsgrad 1/3). Sjørretbestanden er ifølge VRL i dårlig tilstand (VRL, 2022), der den største påvirkningen er lakselus (påvirkningsgrad 3/3). Andre mindre påvirkninger på sjørretbestanden er vannkraft (1/3) og fangst (1/3).

I den nedre delen av anadrom strekning er det to fosser som kan fungere som temporære vandringshinder for anadrom laksefisk. Den første fossen ligger i et strykparti nedstrøms Gusdalsvatnet og har en kulpetrapp som ble bygget i 1981. Trappen har imidlertid ikke hatt ønsket effekt på oppgangen av fisk. Like nedstrøms fisketrappen, ligger enda en foss som også ved enkelte vannføringer kan forhindre oppgangen av anadrom fisk.

På oppdrag fra Tussa Energi har Sweco identifisert habitatflaksehals for anadrom fisk i Åheimselva (dok. 12). De mener lang avstand mellom gyte- og skjulområder påvirker produktiviteten i vassdraget. Skjulkapasiteten er i utgangspunktet god, men flere skjulområder er forringet av sedimentering. Det samme gjelder også viktige gyteområder. Det er videre mangel på kantvegetasjon flere steder langs elva, noe som også bidrar til lite tilgang på skjul. Mangel på kantvegetasjon er også særlig uheldig i områdene der elva grenser mot dyrket mark ettersom kantvegetasjon fungerer som en buffer som holder tilbake næringsalter.

Av Swecos rapport med vurdering av minstevannføringer fremkommer det at fraføringen av vann har størst negativ påvirkning øverst i vassdraget (dok. 73). Ved øvre anadrom grense er median laveste ukemiddel redusert med 21 % sommer og vinter, mens ved elvas utløp i fjorden er tilsvarende reduksjon satt til like under 10 %. I henhold til Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) sin håndbok for miljødesign i regulerte vassdrag er bestandseffektene på laks som følge av redusert lavvannføring vurdert til «ingen til svak flaskehals» i øverste del av anadrom strekning, og «ingen flaskehals» nederst i vassdraget. Videre beregner Sweco at slipp av Q95 minstevannføring (0,042 m³/s fra 01.05.-30.09. og 0,024 m³/s fra 01.10.-30.04) fra Kvanndalsvatn sør vil kunne gi 8 -12 % økt produksjon hos anadrom fisk øverst på anadrom strekning. Tilsvarende tall ved laksetrappen og ved utløpet i fjorden er hhv. 4-5 % og 3-5 %. Sweco forventer en betydelig mindre til ingen effekt på laksebestanden nedstrøms Gusdalsvatnet. De påpeker samtidig at anslagene er usikre og mulig noe optimistiske.

Som Åheim elveeigarlag påpeker i sitt høringsinnspill, baserer Sweco sine beregninger på et begrenset datagrunnlag og er derfor beheftet med betydelig usikkerhet. NVE er likevel enig i Swecos konklusjon om at den positive effekten på de anadrome bestandene i Åheimselva ved innføring av en minstevannføring tilsvarende Q95 vil være liten. Ifølge våre egne simuleringer vil et Q95-slipp fra dammen i Kvanndalsvatn sør øke middelvannføringen ved øvre grense av den anadrome strekningen fra 2,25 m³/s til 2,29 m³/s om sommeren, og fra 2,07 m³/s til 2,09 m³/s om vinteren. Bidraget er med andre ord lite. Effekten på lavvannføringen sammenliknet med dagens vannføring antas også å være begrenset. I de tørreste ukene gjennom året, uke 9-11, viser simuleringene at vannføringen øker med 0,02 m³/s ved slipp av Q95, noe som tilsvarer en økning på om lag 1,7 % fra simulert middelvannføring.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Videre vil kravet, etter NVEs beregninger, gi 1,2 GWh krafttap og 10 mill. kr. nåverditap over den økonomiske levetiden. Krafttaper utgjør omtrent 0,9 % av reguleringens totalproduksjon på 136 GWh/år. Tussa Energi har selv estimert 1,4 GWh/år og 15 mill. kr. I tillegg vil det komme ekstra kostnader gjennom etablering av minstevannføringsanlegg, noe Tussa Energi estimerer til om lag 5 mill. kr og årlige kostnader på omtrent 190 000 kr (2025-priser).

6.2.6. Oppsummering og konklusjon - Åheimsvassdraget

Et slipp av minstevannføring tilsvarende Q95 fra dammen i Kvandalsvatn sør medfører et svært lavt krafttap (0,9 % av reguleringens totalproduksjon) og vil sannsynligvis kunne opprettholdes i alle værår. Samtidig er det lite vann som er fraført i vassdraget, og NVE mener at miljøgevinsten av en minstevannføring vil være tilsvarende liten. Bestanden av elvemusling nederst i vassdraget er i god tilstand og er trolig lite påvirket av reguleringen. Det er heller ikke kunnskap som tilsier at andre rødlistearter eller naturtyper som er registrert i vassdraget er påvirket av reguleringen i betydelig grad.

Når det kommer til de anadrome bestandene mener NVE det er et potensial for betydelige forbedringer gjennom habitattiltak, også uten slipp av minstevannføring. Laksebestanden er allerede i god tilstand og effekten av en minstevannføring på fiskeproduksjonen vil trolig være liten, selv om det sannsynligvis vil være positivt for fisket i vassdraget.

Samlet sett mener NVE at hensynet til regulerbar kraftproduksjon veier tyngre enn de potensielle miljøforbedringene i vassdraget og vi stiller derfor ikke krav om slipp av minstevannføring til Åheimselva.

NVE

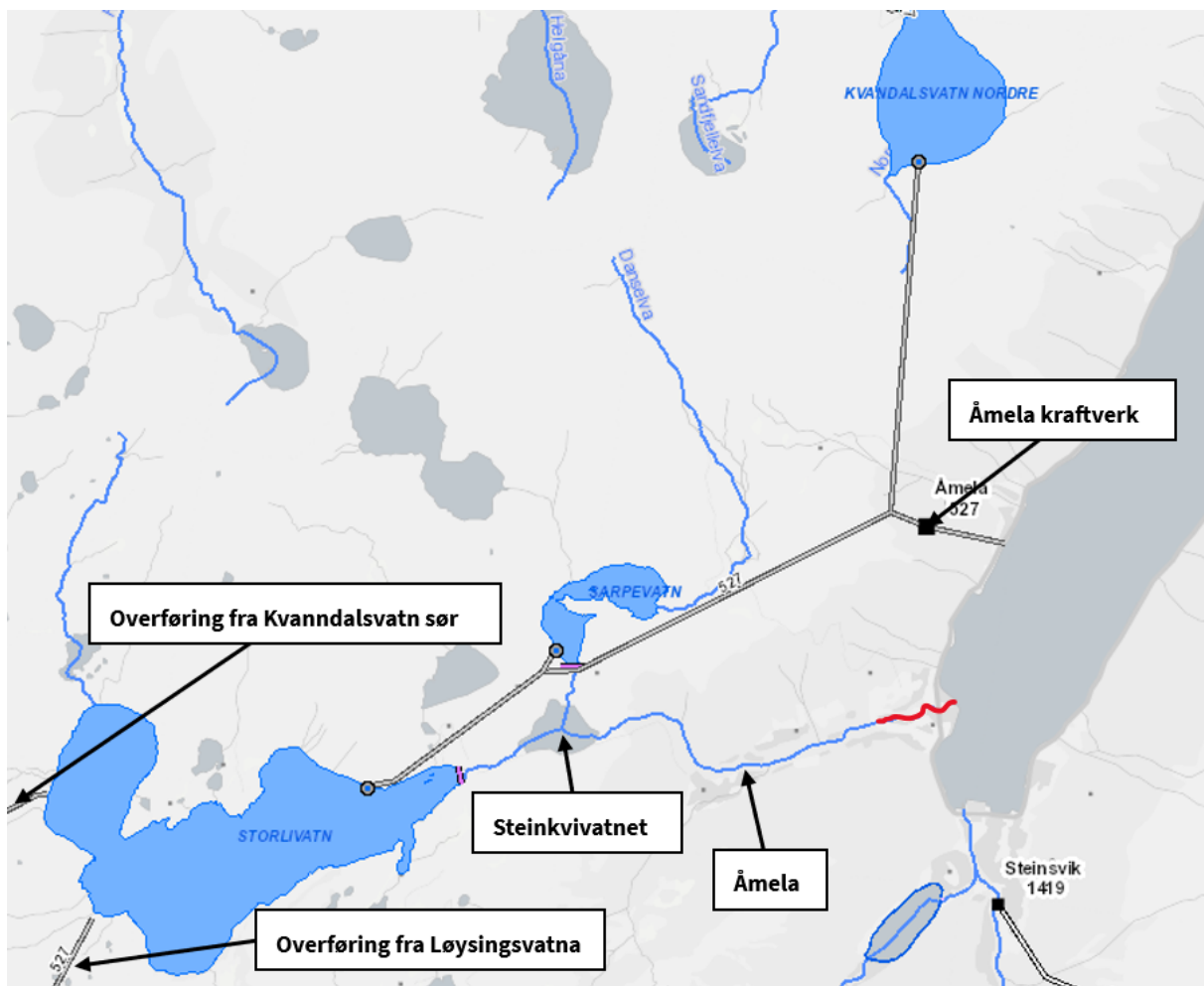
Norges vassdrags-
og energidirektorat

6.3 Åmela

I dette kapittelet vurderer vi krav knyttet til Åmela. Informasjon om berørte vannforekomster er hentet ut fra vann-nett pr. oktober 2025. Vi tar forbehold om eventuelle endringer etter dette tidspunktet.

Åmela utgjøres i denne sammenhengen av vannforekomsten Åmela nedstrøms inntak Åmela kraftverk (094-81-R).

Åmela renner fra i reguleringsmagasinet Storlivatn, via det mindre Steinkvivatnet, og ca. 4 km ned til Dalsfjorden. Fra dammen i Sarpevatn renner det en bekk ned til Steinkvivatnet, der den bidrar til vannføringen i Åmela. Ca. En strekning på ca. 0,4 km, fra vandringshinderet ved Lakshølfossen til utøset i Dalsfjorden, er tilgjengelige for anadrom fisk.

Figur 5. Åmela, fra Storlivatn/Sarpevatn og ned til Dalsfjorden. Anadrom strekning er markert i rødt. Kilde: NVE Temakart.

6.3.1 Gjeldende restriksjoner

Det er ingen gjeldene restriksjoner knyttet til vassdraget.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

6.3.2 Vannforskriften

Informasjon om berørte vannforekomster er hentet ut fra vann-nett pr. oktober 2025. Vi tar forbehold om eventuelle endringer etter dette tidspunktet.

Åmela nedstrøms inntaket til Åmela kraftverk

Vannforekomsten Åmela nedstrøms inntaket til Åmela kraftverk (094-81-R) er klassifisert som en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF) og har i dag svært dårlig økologisk potensial. Fisk er det eneste kvalitetselementet som er vurdert i vannforekomsten. Miljømålet er satt til godt økologisk potensial som skal nås innen 2027. I vann-nett er den største registrerte påvirkningsfaktoren hydrologiske endringer uten minstevannføring som følge av vannkraft. Andre påvirkninger er diffus avrenning fra beite og eng og diffus avrenning fra spredt bebyggelse, men disse påvirker vannforekomsten i liten grad. Det er ikke foreslått noen tiltak i vann-nett for å nå miljømålet innen gjeldende planperiode.

6.3.3 Krav

Volda kommune mener minstevannføring bør vurderes og viser til kravet fra Dag Aamelfot.

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal mener minstevannføring i Åmela bør vurderes, men at kunnskapsgrunlaget som foreligger er for svakt.

Naturvernforbundet mener det bør stilles krav om minstevannføring og at dette bør kombineres med utlegging av gytegrus. I tillegg til å forbedre gyte- og oppvekstvilkår for fisk mener de minstevannføringen også bør hensynta fuktighetskrevende moser, lav og dyr i prioriterte naturtyper.

Dag Aamelfot mener det bør stilles krav om minstevannføring i Åmela. Han mener elva hadde en høyere og mer stabil vannføring før utbyggingen og at reguleringen er årsaken til at laksen har forsvunnet fra vassdraget. Han mener derfor at regulanten også bør finansiere etablering av ny laksestamme og bygging av laksetrapp forbi fossen i Store Lakshølen for å utvide anadrom strekning.

Einar Furnes mener det bør stilles krav om minstevannføring.

6.3.4 Konesjonærs kommentarer

Tussa Energi mener generelt at konsekvens av tapt kraftproduksjon må veie tungt i revisjonssaker. Tussa ønsker å bidra til å bedre forholdene i elva, men ikke gjennom minstevannføring.

Tussa har ikke kommentert innkomne krav knyttet til Åmela i revisjonsdokumentet. Tussa skriver imidlertid følgende i sine kommentarer til høringsuttalelsene: «*Fleire av høyringspartane meiner det er mangelfullt at det ikkje er kommentert meir rundt vassførekomstane Åmela og Stårheimselva. Tussa har her følgd rettleiing frå NVE og OED og fokusert på dei innkomne krava, og har difor teke omsyn til forhold rundt desse vassførekomstane i mindre grad.*»

6.3.5 NVEs vurdering

Minstevannføring

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Det er ikke registrert noen utvalgte naturtyper eller rødlistede arter i eller ved Åmela. Det er imidlertid registrert forekomster av kystskeimose (VU), kystflope (NT) og vasshalemose (NT) i nærliggende vassdrag. Dette er typiske rødlistearter langs/i vassdrag på Vestlandet med vannkraft som en viktig negativ påvirkningsfaktor. NVE mener det er potensiale for at disse artene også forekommer i Åmela, selv om de ikke er registrert.

Argumentene fra høringspartene for å slippe minstevannføring på strekningen fra reguleringsmagasinet Storlivatnet og ned til Dalsfjorden dreier seg i all hovedsak om å bedre forholdene for sjørretbestanden i Åmela, samt legge til rette for reetablering av laks som tidligere fantes i elva.

I Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) vurderer tilstanden til sjørretbestanden i Åmela som svært dårlig (VRL, 2022). De tre største påvirkningene på sjørretbestanden er ifølge VRL landbruk, vannkraftregulering og lakselus som alle har fått høyeste påvirkningsgrad (3/3). Dette skiller seg fra vurderingen av sjørretbestanden i vann-nett der kun er vannkraft som er oppført med stor påvirkning.

I forbindelse med en større kartlegging av sjørretvassdrag i Volda kommune gjennomførte NORCE i 2021 både habitatkartlegging og ungfiskundersøkelser i Åmela (Hanssen & Kambestad, 2022). Undersøkelsene avdekket få og svært små gyteområder, alle lokalisert i den nedre halvdel av den anadrome strekningen. Til sammen utgjorde de registrerte gyteområdene 10 m², tilsvarende kun 0,5 % av elvas totale areal. Skjulverdiene indikerer at tilgangen på hulrom i elvebunnen er moderat, og tettheten av ungfisk tilsier også en moderat produksjon av ørret i elva. Det ble ikke registrert laks i vassdraget.

NORCE anbefaler i sin rapport at det innføres krav om sesongtilpasset minstevannføring i Åmela. De har ikke foreslått noen konkret vannføring. I tillegg foreslår de å legge ut gytegrus i tre områder.

For å bedre forholdene for fisk i elva har det kommet innspill om fra grunneier- og elveeierlag om å slippe Q95 minstevannføring (0,184 m³/s 01.05-30.09 og 0,13 m³/s 01.10-30.04) fra Storlivatn til Åmela. Ifølge NVEs beregninger vil dette kravet til å gi 6,2 GWh krafttap, noe som tilsvarer 52 mill. kr. nåverditap. Kravet har liten påvirkning på disponeringen av magasinet, men vil medføre lavere vinterproduksjon i Åmela kraftverk (3,9 GWh). Dette stemmer overens med Tussa Energi sitt estimat på 6,7 GWh, men nåverditapet ligger noe lavere enn deres estimat på 72 mill. kr. Kravet vil trolig kunne overholdes i majoriteten av værårene, med unntak av om vinteren i de tørreste årene.

Som et alternativt forslag har grunneier- og elveeierlaget også spilt inn slipp av Q95 (0,086 m³/s 01.05-30.09 og 0,032 m³/s 01.10-30.04) fra Sarpevatn til Åmela. Etter våre beregninger vil kravet gi 2,2 GWh krafttap og 19 mill. kr. nåverditap. Dette stemmer godt med Tussa Energi sitt estimat på 2,4 GWh og 25,5 mill. kr. På lik linje med slipp av Q95 fra Storlivatn vil dette kravet overholdes i majoriteten av værårene, med unntak av om vinteren i tørre år. Et vannslipp fra Sarpevatn vil også medføre lavere vinterproduksjon i Åmela kraftverk (1,6 GWh), selv om krafttapet er lavere sammenliknet med et slipp fra Storlivatn. Ved slipp av mer vann vil krafttapet vokse tilsvarende,

NVE vurderer det som sannsynlig at vannføringsreduksjonen har svekket fiskeproduksjonen betydelig, og at reguleringen er en viktig årsak til den dårlige tilstanden for sjørretbestanden. Som NORCE skriver i sin rapport er det sannsynlig at elveleiet og substratfordelingen er formet av langt større vannmengder enn det som i dag renner i elva. Særlig lave vintervannføringer kan da føre til tørrlegging av gyteområder og/eller innfrysing av rogn, noe som reduserer tilgjengelig

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

gytehabitat og gytesuksess. Samtidig er bestanden av sjøørret i Åmela svært liten og begrenses naturlig av den korte anadrome strekningen på 0,4 km med lite tilgang på gyteareal. Selv med økt vannføring og utlegging av gytegrus vil tilgangen på tilgjengelig gytehabitat trolig fortsette å være en flaskehals.

En stor del av nedbørfeltet til Åmela er overført til Åmela kraftverk (omtrent 78 %). Ifølge Qvadis er kun 18 % av normal årsavrenning igjen på den anadrome strekningen. Bildene av ulike vannføringer i Åmela (dok. 73) tilsier at et slipp av Q95 minstevannføring trolig ikke vil være tilstrekkelig til å oppnå en betydelig forbedring i vanddekt areal på anadrom strekning (figur 6). Ved slipp av mer vann vil samtidig krafttapet og kostnadene vokse tilsvarende.

Figur 6. Bildene viser vannføringen på anadrom strekning i Åmela omtrent ved brua på Dalsfjordvegen (kote 9,4). Bildet til venstre viser en vannføring på ca. 50 l/s. Bildet til høyre viser en vannføring på 150-200 l/s.

Det foreligger ikke fangststatistikk for Åmela, men grunneier Dag Aamelfot uttaler i sitt høringsinnspill at det tidligere ble fisket betydelige mengder laks i elva før reguleringen. I revisjonsdokumentet (s.33) viser til en fiskesakkyndig uttalelse fra før utbyggingen (1970), hvor det fremgår at laks og sjøørret kunne gå 200 m opp i Åmela, men at fisket her har liten betydning. At det historisk har vært fisket laks i vassdraget, fremgår også av «Sakkyndig uttalelse vedrørende laksefisket og innlandsfisket i Vikelva (Norddalselva) og Åmela m.v.» fra 1975. NVE mener det er sannsynlig at redusert vannføring som følge av reguleringen er en viktig årsak til at laksen har forsvunnet fra Åmela, men dette lar seg vanskelig fastslå med høy sikkerhet.

Krav om bygging av laksetrapp i Lakshølfossen

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Lakshølfossen er et naturlig vandringshinder for anadrom fisk. Ved å etablere en fiskevandringssløsning forbi fossen vil vi gi fisken tilgang på et område der den ikke tidligere har vært. Dette vil være å introdusere regionalt fremmede arter og dermed bidra til å forringe vannforekomsten. En slik introduksjon vil kreve en egen tillatelse etter forskrift om fremmede organismer. NVE mener det ikke skal bygges laksetrapp forbi vandringshinderet ved Lakshølfossen.

6.3.6 Oppsummering og konklusjon – Åmela

Reguleringen har medført en stor fraføring av vann på anadrom strekning i Åmela og NVE mener reguleringen er en viktig årsak til den dårlige tilstanden til sjøørretbestanden. Det er derfor sannsynlig at en økning i vannføring på anadrom strekning vil bedre forholdene for bestanden og øvrig naturmangfold, samt bidra til å nå miljømålet i vannforekomsten. Samtidig er bestanden av sjøørret i Åmela liten og begrenses naturlig av den korte anadrome strekningen på 0,4 km med lite tilgang på gyteareal. Selv med økt vannføring og utlegging av gytegrus vil tilgangen på tilgjengelig gytehabitat trolig fortsette å være en flaskehals. Videre mener NVE det er sannsynlig at det må slippes mer vann enn Q95 for å oppnå en betydelig miljøforbedring. Selv kravet med lavest krafttap, slipp av Q95 fra Sarpevatn, vil medføre at Åmela kraftverk mister verdifull vinterproduksjon. Kostnadene og krafttapet vil øke ytterligere dersom det slippes mer vann enn Q95.

Samlet sett mener NVE at hensynet til regulerbar kraftproduksjon veier tyngre enn de potensielle miljøforbedringene i vassdraget og vi stiller derfor ikke krav om slipp av minstevannføring til Åmela.

Vannforekomsten Åmela nedstrøms inntaket til Åmela kraftverk (094-81-R) har miljømål godt økologisk potensial som skal nås innen 2027. Det er ikke foreslått noen tiltak i vannforekomsten. Etter NVEs syn er det uforholdsmessig kostnadskrevenende å pålegge slipp av minstevannføring, noe som gjør at godt økologisk potensial ikke vil nås. NVE mener derfor at vannforekomsten bør få et mindre strengt miljømål, jf. vannforskriften § 10.

NVE

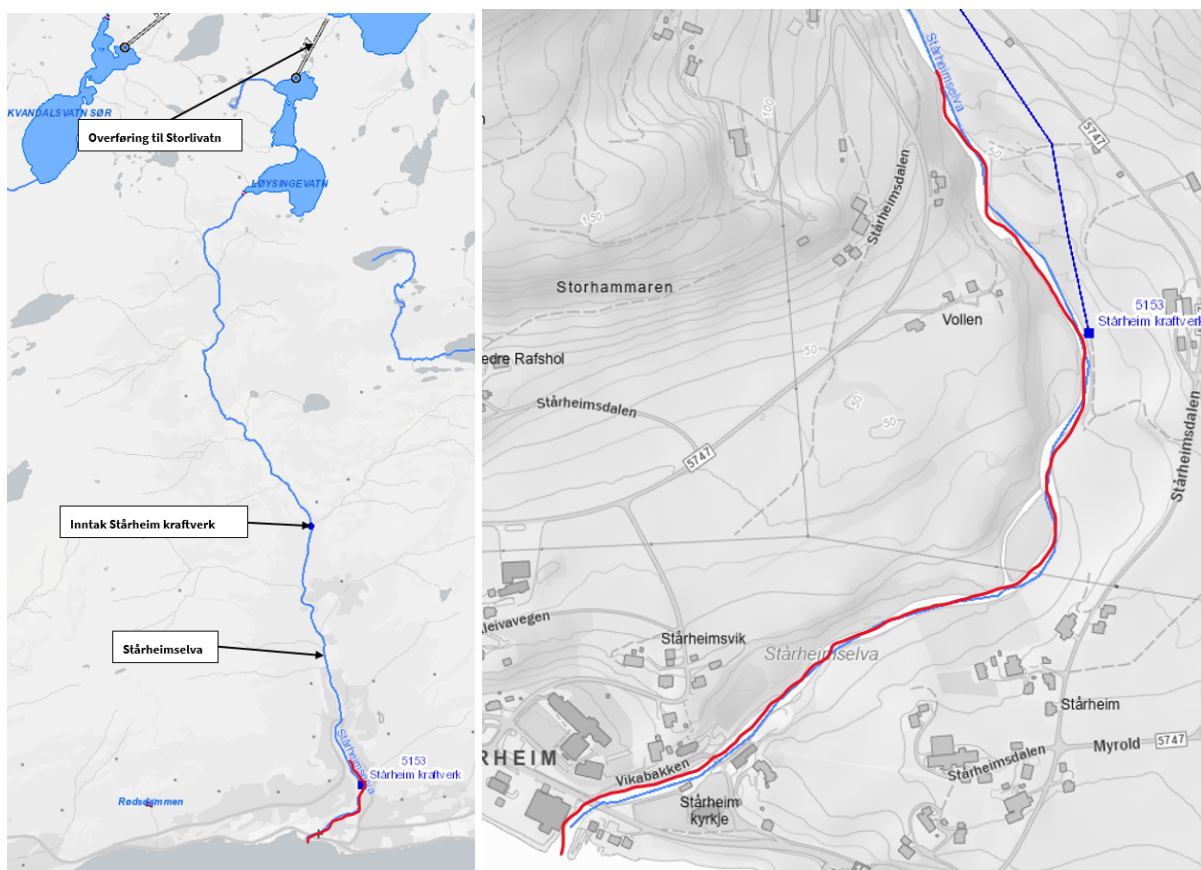
Norges vassdrags-
og energidirektorat

6.4 Stårheimsvassdraget

I dette kapittelet vurderer vi krav knyttet til Stårheimsvassdraget. Informasjon om berørte vannforekomster er hentet ut fra vann-nett pr. oktober 2025. Vi tar forbehold om eventuelle endringer etter dette tidspunktet. Stårheimsvassdraget består av vannforekomsten Stårheimselva (089-4-R).

Stårheimselva renner ut fra overløpet fra dammen i Løysingsvatna og ned til utløpet i Eidsfjorden. Eidsfjorden er en sidefjord til den nasjonale laksefjorden Nordfjord. Stårheimselva har en samlet strekning på 10,5 km med et totalt fall på ca. 815 meter. Øvre del av elvestrekningen er i stor grad tørrlagt på grunn av en overføring fra Løysingsvatna til Åmela kraftverk via Storlivatn. Sidevassdrag gir en mindre vannføring fra ca. 500 moh. som renner gjennom skog- og myrterreng ned til Stårheimsdalen.

Anadrom strekning i Stårheimselva er ifølge lakseregisteret 1,2 km. Den strekker seg fra utløpet i Eidsfjorden og opp til absolutt vandringshinder i Keilshølfossen. Utløpet til Stårheim kraftverk ligger ca. 300m nedstrøms Keilshølfossen.

Figur 7. TV: Stårheimselva, fra reguleringsmagasinet Løysingsvatna og ned til Eidsfjorden. TH: Anadrom strekning i Stårheimselva (rød strek) og plasseringen til det planlagte Stårheim kraftverk. Kartet viser plasseringen til kraftverksbygningen og ikke til inntaket, som ligger oppstrøms anadrom strekning. Kilde: NVE Temakart.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

6.4.1 Gjeldende restriksjoner

Tussa Energi AS er pålagt minstevannføring i Stårheimselva i Åmelaskjønnen (datert 2. og 3. februar 1977) for å sikre nødvannforsyning til fruktdyrking i Stårheimsdalen. Kravet står registrert som pålegg i vann-nett og gjelder en minstevannføring på 0,075 m³/s sommerstid og 0,03 m³/s vinterstid. Dette er imidlertid en privatrettslig avtale og ikke et pålegg hjemlet i vassdragsreguleringskonsesjonen.

6.4.2 Vannforskriften

Stårheimselva

Vannforekomsten Stårheimselva (089-4-R) er klassifisert som en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF) og har i dag godt økologisk potensial og miljømålet er dermed nådd. I vann-nett er den største registrerte påvirkningsfaktoren hydrologiske endringer uten minstevannføring som følge av vannkraft. Andre påvirkninger er dammer, barrierer og sluser for flomsikring, diffus avrenning jordbrukskilde, diffus avrenning fra annen kilde og diffus avrenning fra spredt bebyggelse, men disse påvirker vannforekomsten i liten grad. Det er foreslått fire tiltak i vann-nett. Alle tiltakene omhandler forbedring av kunnskapsgrunnlaget knyttet til diffus avrenning fra ulike kilder. I tillegg er det en skjønnsfastsatt minstevassføring som er registrert som et gjennomført tiltak. Hensikten med tiltaket var å redusere den hydrologiske påvirkningen fra vannkraftutbyggingen.

6.4.3 Krav

Statsforvalteren i Vestland minner om at et minstevassføringslipp til Stårheimselva vil bidra til kraftproduksjon i Stårheim kraftverk.

Stårheim elveeigarlag viser til en habitatkartlegging og ungfiskundersøkelser i Stårheimselva gjennomført av Biota Naturkompetanse i 2024. Med bakgrunn i rapporten mener de det bør pålegges minstevannføring i Stårheimselva. De mener også det bør etableres et godt system for måling av vannføring.

6.4.4 Konsesjonærs kommentarer

Tussa Energi mener generelt at konsekvens av tapt kraftproduksjon må veie tungt i slike saker. Tussa ønsker å bidra til å bedre forholdene i elva, men ikke gjennom minstevannføring.

Tussa har ikke kommentert innkomne krav knyttet til Stårheimselva i revisjonsdokumentet. Tussa skriver imidlertid følgende i sine kommentarer til høringsuttalelsene: «*Fleire av høyringspartane meiner det er mangelfullt at det ikkje er kommentert meir rundt vassførekomstane Åmela og Stårheimselva. Tussa har her følgd rettleiing frå NVE og OED og fokusert på dei innkomne krava, og har difor teke omsyn til forhold rundt desse vassførekomstane i mindre grad.*»

6.4.5 NVEs vurdering

Krav om minstevannføring

Den rødlistede arten kystskeimose (VU) ble funnet i en sidebekk til Stårheimselva sommeren 2014. Sidebekken kommer ned fra Stårheimssetra og løper sammen med Stårheimselva på om lag kote 140. Mosen vokser helt under vann og danner sammenhengende matter på svai i elveleier. På landsbasis vurderer Artsdatabanken at arten vil få reduserte populasjoner som resultat av

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

vannkraftutbygginger. Lav vannføring, eventuelt i samvirkning med eutrofiering, kan gi algevekst som gir mosen sterk konkurranse. Arten brer seg vanligvis ved at en del av mosen løsner og føres med vannet til en ny vokseplass. Det er derfor sannsynlig at arten også finnes i Stårheimselva, eller at den vil etablere seg der. NVE mener det er sannsynlig at arten finnes i Stårheimselva, og at populasjonen er påvirket av redusert vannføring som følge av reguleringen. Det skyldes både reduksjon i vanddekt areal og økt konkurranse med andre arter, både de som tåler et tørrere miljø bedre og de som tåler mer næringsstoffer. Det er kjent fra tidligere at arten har utgått fra en lokalitet på grunn av algevekst. I dette tilfellet vil størrelsen på vannføringen i elva være viktig, ettersom arten er avhengig av konstant fuktighet.

Stårheimselva er ikke registrert med noen selvreproduserende bestand av laks i lakseregisteret. Som det fremgår av revisjonsdokumentet, ble det observert laks i elva frem til 2014, men i et så begrenset omfang at bestanden ikke vil kunne opprettholdes naturlig. Stårheimselva har imidlertid en bestand av sjøørret. Bestanden er vurdert av Vitenskapelig Råd for Lakseforvaltning (VRL) til å være i dårlig tilstand der de største påvirkningene er landbruk (påvirkningsgrad 3/3) og lakselus (2/3). Andre mindre påvirkninger er vannkraft (1/3 og fangst (1/3) (VRL, 2022). Vassdraget er for tiden stengt for fiske på grunnlag av manglende fangstrapportering.

Det er allerede et kraftverk i Stårheimselva under bygging. Stårheim Kraft AS fikk konsesjon i 2016 til bygging av Stårheim kraftverk. I forbindelse med planene om å bygge kraftverket utarbeidet Biota Naturkompetanse AS på oppdrag fra Stårheim Elveeigarlag en rapport om habitatforholdene og tettheten av ungfisk i Stårheimselva (Hellen, 2025). Undersøkelsen viser at den samlede tettheten av ungfisk og fraværet av flere årsklasser indikerer dårlig tilstand for ørret. For laks ble det kun registrert sporadisk forekomst av enkelte årsklasser, og tettheten av ungfisk var svært lav. Biota vurderer at det generelt finnes få gyteområder i vassdraget, men at oppvekstforholdene er relativt gode.

Som det viktigste tiltaket for å øke produksjonen av ungfisk anbefaler Biota innføring av økt minstevannføring. Som et minimum bør det slippes vann tilsvarende Q95 fra reguleringsmagasinet, noe som vil tilsvare 30 l/s om sommeren og 25 l/s om vinteren fra Løysingvatna. I tillegg foreslår Biota forbedring av gyteforholdene, videre habitattiltak i sideløp, utvidelse av hovedløpet på to strekninger, samt reetablering av kantvegetasjon på ytterligere to strekninger.

Ifølge NVE sine egne beregninger vil en minstevannføring som foreslått av Biota på 30 l/s om sommeren og 25 l/s om vinteren fra Løysingvatna medføre 1,2 GWh/år krafttap og 10 mill. kr. i nåverditap. Dette utgjør 0,9 % av reguleringens totalproduksjon på 136 GWh/år. Tussa Energi beregnet krafttapet til å være 1,4 GWh/år og nåverditapet til 15 mill. kr.

Inntaket til Stårheim kraftverk er planlagt med overløp på kote 246,5. Dette er ca. 2,5 km oppstrøms fra utløpet i Eidsfjorden. Inntaket er dermed oppstrøms anadrom strekning, mens utløpet ligger omtrent 300 m nedstrøms. I konsesjonen til Stårheim kraftverk satt NVE krav til en minstevannføring på 100 l/s i perioden 1.5.-30.9 og 50 l/s resten av året. Hensikten med minstevannføringen er å hensynta anadrom fisk og kystskeimose.

Minstevannsslippet fra Stårheim kraftverk vil sikre vannføringen på anadrom strekning, med unntak av de øverste 300 m. Samtidig blir det ikke noe mer vann i vassdraget ved at Stårheim kraftverk er pålagt et minstevannslipp. Et vannslipp tilsvarende Q95 fra Løysingvatna kan sikre at minstevannføringen forbi Stårheim kraftverk også blir opprettholdt i perioder med lite tilsig og

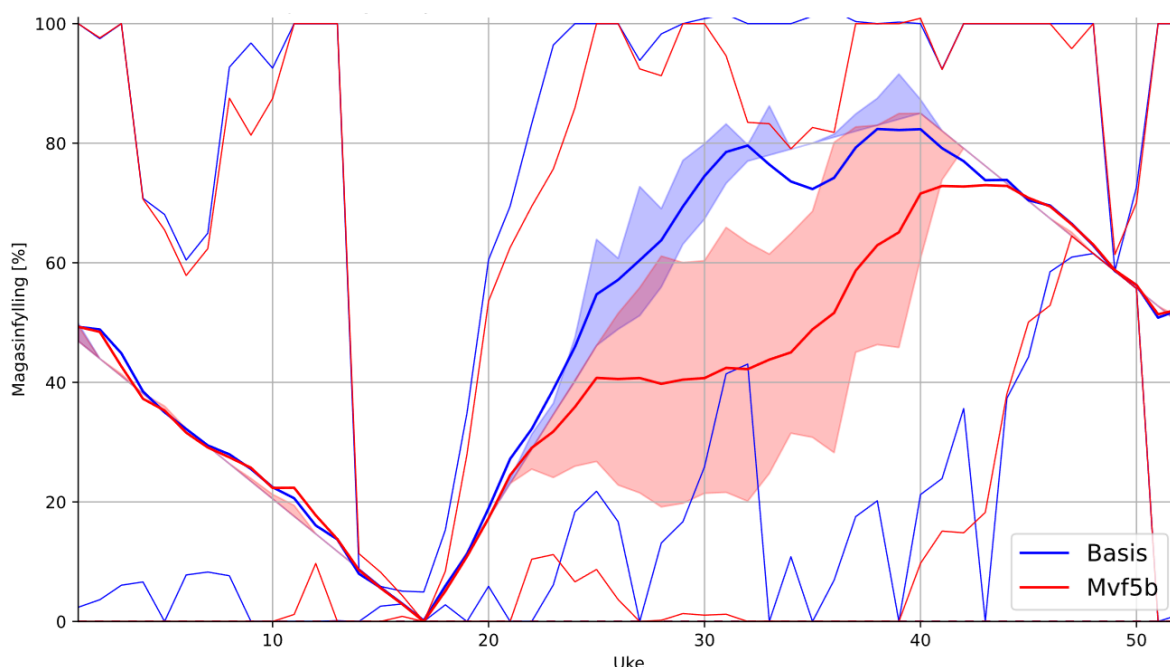

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

lav vannføring. Det vil også ha en verdi for mulige forekomster av kystskeimose og annet biologisk mangfold oppstrøms inntaket til Stårheim kraftverk.

Som Statsforvalteren påpeker i sitt høringsinnspill vil et krav om minstevannsslipp fra Løysingvatna medføre lite tap av kraftproduksjon ettersom vannet vil renne ned til Stårheim kraftverk. Vannslippet fra Løysingvatna vil samtidig bidra til å oppfylle minstevannsføringskravet til Stårheim kraftverk, som eies av en annen konsesjonær. Videre vil kravet medføre lavere magasinifylling i Løysingvatna om sommeren (figur 8). Verdien av vannet i Løysingvatna vil være høyere dersom det isteden benyttes i Åheim kraftverk, som er et magasinkraftverk. Grunnen til dette er at magasinkraftverk har mulighet til å lagre vann og produsere strøm når behovet er størst, noe som gir større fleksibilitet og økonomisk verdi. Stårheim kraftverk, derimot, er et elvekraftverk, som utnytter vannet som til enhver tid er tilgjengelig, og har ingen reguleringsmulighet. Dette gjør at produksjonen i mindre grad kan tilpasses etterspørselen i kraftmarkedet.

Figur 8. magasinifylling i Løysingsvatna. Tykk blå linje representerer magasinifylling uten slipp av minstevannføring (basis). Tykk rød linje representerer magasinifylling ved slipp av Q95 minstevannføring.

Flere høringsinstanser har påpekt at det allerede foreligger et pålegg om minstevannføring i Stårheimselva. Gjennom Åmelaskjønnen (datert 2. og 3. februar 1977) er Tussa Energi AS pålagt å slippe en minstevannføring på 0,075 m³/s om sommeren og 0,03 m³/s om vinteren fra Løysingvatna. Hensikten er å sikre nødvannforsyning til frukt dyrking i Stårheimsdalen. Det har imidlertid ikke blitt tappet vann til dette formålet de siste 20-25 årene. Dette er imidlertid et privatrettslig pålegg og ikke noe som følges opp av NVE.

Ifølge NVEs egne beregninger vil minstevannføringen pålagt gjennom Åmelaskjønnen medføre 2 GWh/år krafttap og 17 mill. kr. i nåverditap over den økonomiske levetiden. Videre viser våre modelleringer at kravet vil være utfordrende å overholde i alle værår grunnet lavt tilsig om sensommeren og vinteren. Kravet vil også trolig medføre lavere magasinifylling i Løysingvatna om sommeren.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

6.4.6 Oppsummering og konklusjon – Stårheimsvassdraget

Stårheimselva har en liten bestand av sjørørret og ingen selvreproduserende bestand av laks. Nye Stårheim kraftverk er allerede pålagt et minstevannsslipp som vil sikre vannføringen på anadrom strekning, med unntak av de øverste 300 m. Samtidig medfører ikke dette kravet noe mer vann i vassdraget totalt sett. Et vannslipp tilsvarende Q95 fra Løysningsvatna kan sikre at minstevannføringen forbi Stårheim kraftverk også blir opprettholdt i perioder med lite tilsig og lav vannføring. Det vil også ha en verdi for mulige forekomster av kystskeimose og annet biologisk mangfold oppstrøms inntaket til Stårheim kraftverk.

Krafttapet fra et minstevannsslipp fra Løysingvatna vil være lite ettersom vannet vil renne ned til Stårheim kraftverk. Samtidig vil verdien av vannet i Løysingvatna være høyere dersom det benyttes i Åheim kraftverk, ettersom Åheim er et magasinkraftverk. Videre har Stårheimselva allerede svært godt økologisk potensial og miljømålet er nådd. Det er heller ikke foreslått konkrete tiltak knyttet til vannkraft i vannforvaltningsplanen og vannforekomsten er ikke på vedlegg 2 eller 3 i godkjent vannforvaltningsplan.

Samlet sett mener NVE at hensynet til regulerbar kraftproduksjon veier tyngre enn de potensielle miljøforbedringene i vassdraget, og vi stiller derfor ikke krav om minstevannføring til Stårheimsvassdraget.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

6.5 Andre krav knyttet til standardvilkårene

6.5.1 Krav

Vanylven kommune er positiv til Tussa Energis forslag om å utarbeide en plan og iverksette tiltak for landskap og miljø i Norddalselva og Åheimselva. De mener det er viktig at dette arbeidet skjer i samarbeid med elveeierlagene, grunneiere og kommunen.

Statsforvalteren i Møre og Romsdal mener de foreslåtte tiltakene i Norddalselva og Åheimselva er gode og aktuelle, men at det er en svakhet at de kun er vurdert ut ifra dagens vannføringsregime. De mener også det er potensiale for bedring av tilstanden i Åmela, både ved habitatforbedrende tiltak og/eller ved slipp av mer vann.

Ole Martin Brudevoll mener Tussas forslag til biotoptiltak i Norddalselva er gode, men altfor lite ambisiøse.

Åheim elveeigarlag mener at tiltakene foreslått av Sweco i Åheimselva er nyttige, men ikke utredet, og at de har liten verdi uten minstevannføring.

Einar Furnes foreslår at det bygges terskler i den nedre delen av Åmela for å bedre forholdene for laks.

6.5.2 NVEs vurdering og konklusjon

Tiltaksplan for landskap og miljø

Både NVE og Miljødirektoratet/Statsforvalteren kan pålegge tiltaksplaner. Som hovedregel vil slike tiltaksplaner, som krever at det utarbeides detaljerte planer for landskap og miljø, bli pålagt av NVE, jf. samarbeidsavtalen mellom direktoratene. Innholdet i tiltaksplaner som pålegges, vil bli fastsatt etter en dialog mellom NVE og Statsforvalteren/Miljødirektoratet.

I etterkant av fiskeundersøkelsene utarbeidet Sweco i 2018, på oppdrag fra Tussa Energi, en detaljplan for landskap og miljø i Norddalselva (dok. 12). I planen foreslår Sweco bl.a. at det opprettes et «elv-i-elv»-system der vil vannføringen samles slik at det oppstår høyere vannstand enkelte steder i elva, og spesielt der hvor det opprettes kulper. Hensikten med tiltaket er å sikre at deler av vassdraget har et mer stabilt vanddekt areal gjennom hele året.

Flere høringsinstanser, inkludert Vanylven kommune, er positive til forslagene fra Tussa. Ole Martin Brudevoll mener imidlertid at forslagene i Norddalselva ikke er tilstrekkelig og at ambisjonsnivået bør økes. Videre er det høringsinstanser i alle de berørte vassdragene, med unntak av Stårheimselva, som peker på fysiske tiltak/biotoptiltak for å bedre forholdene for anadrom fisk og elvemusling.

NVE mener det er et potensial for å bedre forholdene for anadrom laksefisk i alle de fire berørte vassdragene gjennom fysiske tiltak/biotoptiltak, også uten krav om minstevannføring. Slike tiltak kan også bidra til å ivareta bestanden av elvemusling i Åheimsvassdraget og andre rødlistede arter og naturtyper i de berørte vassdragene. NVE pålegger derfor Tussa Energi å utarbeide en tiltaksplan for landskap og miljø for alle de fire berørte vassdragene.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Kommunene, elveeierlagene og grunneierne skal involveres på et tidlig stadium i planleggingen. Planene bør ha fokus på hva som kan bidra til å styrke de anadrome fiskebestandene (bedrede habitater for gyting og ungfisk, fiskevandring mv.), elvemusling og andre rødlistede arter på elvestrekninger med redusert vannføring som følge av reguleringen. Videre bør status på tidligere gjennomførte tiltak (biotopjusteringer, terskler mv.) komme frem av planen. I Norddalsvassdraget bør tiltaksplanen også bygge videre på den eksisterende detaljplanen fra Sweco. Tiltaksplanene skal også inneholde en vurdering av mulige konsekvenser for andre interesser, en kost-nyttevurdering og en handlingsplan med prioriteringer for gjennomføring av tiltak.

Som hovedregel vil tiltaksplaner, som krever at det utarbeides detaljerte planer for landskap og miljø, bli pålagt av NVE. Selve innholdet i tiltaksplanene som pålegges, vil bli fastsatt etter en dialog mellom NVE og Statsforvalteren/Miljødirektoratet. Se kapittel 11 for frist for innsending.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

7 Avklaring av forvaltningsprinsipper og -mål

7.1 Naturmangfoldloven sine prinsipper

I kapittel 5.3 konkluderte vi med at kunnskapsgrunnlaget om hvilke virkninger reguleringen kan ha for naturmiljøet er tilstrekkelig. Derfor kommer ikke «føre-var-prinsippet» i naturmangfoldloven § 9 til anvendelse. Under vurderer vi de øvrige forvaltningsprinsippene, jf. naturmangfoldloven § 7.

NVE vil innføre standardvilkår i konsesjonen, i tråd med dagens praksis. Med hjemmel i disse vilkårene kan forvaltningen følge opp reguleringen bedre, blant annet med tanke på undersøkelser og tiltak. Videre stiller NVE krav om å utarbeide en tiltaksplan for fysiske tiltak/biotoptiltak i alle de fire påvirkede vassdragene. Vi mener at dette legger til rette for en forvaltning som fremmer forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter, jf. §§ 4 og 5.

Vilkårsrevisjonen innebærer ingen nye inngrep. Vassdragene vil derfor ikke bli utsatt for påvirkninger som øker den samlede belastningen, jf. § 10. Snarere tvert imot vil våre avbøtende tiltak i vilkårsrevisjonen bidra til å minske den samlede belastningen i de regulerte vassdragene. Naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder er relevant i denne saken, ved at vassdragsmyndighetene moderniserer vilkårene som kraftverkene skal driftes etter for å unngå eller begrense skaden på naturmangfoldet. Kostnadene for tiltakene skal bæres av konsesjonæren, i tråd med § 11.

7.2 Måloppnåelse etter vannforskriften

Enkelte vannforekomster som behandles i dette vedtaket er i vann-nett registrert med miljømål høyere enn dagens tilstand (tabell 7). Ingen av disse er på vedlegg 2 eller 3 i godkjent vannforvaltningsplan, og dermed ikke prioriterte for å gjennomføre tiltak som kan medføre krafttap for å nå miljømålene. For flere av disse vannforekomstene mener NVE at vårt krav om å utarbeide en tiltaksplan for fysiske tiltak/biotoptiltak vil bidra til å nå miljømålet. Videre legger vi vekt på at alle vannforekomstene i tabell 7, med unntak av Åmela nedstrøms inntaket til Åmela kraftverk, har andre viktigere påvirkningsfaktorer enn påvirkningen fra reguleringen. I den forbindelse viser vi til våre vurderinger i kapittel 6.

Vannforekomsten Åmela nedstrøms inntaket til Åmela kraftverk (094-81-R) har miljømål godt økologisk potensial som skal nås innen 2027. Det er ikke foreslått noen tiltak i vannforekomsten. Etter NVEs syn er det uforholdsmessig kostnadskrevenne å pålegge slipp av minstevannføring, noe som gjør at miljømålet ikke vil nås. NVE mener derfor at vannforekomsten bør få et mindre strengt miljømål, jf. vannforskriften § 10.

Tabell 7. Vannforekomster påvirket av reguleringen av Åmelavassdraget registrert med høyere miljømål enn dagens tilstand. SMVF: svært modificert vannforekomst, GØT: god økologisk tilstand, MØT: moderat økologisk tilstand, SDØT: svært dårlig økologisk tilstand, SDØP: svært dårlig økologisk potensial, GØP: godt økologisk potensial.

Vannforekomst-ID	Vannforekomst	Vassdrag	Naturlig/SMVF	Tilstand	Miljømål	Frist
093-29-R	Vikelva (Norrdalselva)	Norrdalsvassdraget	Naturlig	SDØT	GØT	2027

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

092-31078-L	Gustadvatnet	Åheimsvassdraget	Naturlig	MØT	GØT	2027
092-10-R	Åheimselva	Åheimsvassdraget	Naturlig	MØT	GØT	2027
094-81-R	Åmela nedstrøms inntaket til Åmela kraftverk	Åmela	SMVF	SDØP	GØP	2027

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

8 NVEs oppsummering og konklusjon

Åmela kraftverk har en installert effekt på 35 MW og bidrar med en midlere årsproduksjon på 136 GWh i prisområde NO3. Dette er en region med stor negativ kraftbalanse, preget av en høy aktivitet innen kraftintensiv industri, spesielt Hydro Sunndal metallverk som er landets største enkeltforbruker av kraft. Åmela kraftverk er en lokalt viktig bidragsyter når etterspørselen etter kraft er stor. NVE mener de reviderte vilkårene ikke vil svekke forsynings sikkerheten kraftverket bidrar med.

NVE innfører nye og moderne vilkår for alle konsesjonene og samler disse i ett felles vilkårssett og manøvreringsreglement. De moderne vilkårene gir myndighetene hjemmel til å pålegge relevante undersøkelser og avbøtende tiltak etter behov. Flere av kravene som har kommet inn i vilkårsrevisjonen kan innfris med hjemmel i disse.

NVE har balansert hensynet til natur-, friluftsliv- og landskapsverdiene i vassdragene mot viktigheten av regulerbarheten og fleksibiliteten i kraftproduksjon i reguleringsområdet. For krav om vannslipp i Norddalsvassdraget, Åheimsvassdraget, Åmela og Stårheimsvassdraget, mener vi at ulempene for kraftsystemet er større enn nytten for miljø- og brukerinteresser. Vi innfører derfor ikke disse kravene i nye vilkår.

For å bedre tilstanden til bestandene av anadrom fisk, elvemusling og andre rødlistede arter/naturtyper stiller NVE krav om å utarbeide en tiltaksplan for fysiske tiltak/biotoptiltak i alle de fire påvirkede vassdragene.

NVE pålegger ikke noen krav som vil medføre krafttap i vilkårsrevisjonen. Tabellen under oppsummerer NVEs vurderinger i vilkårsrevisjonen av Åmelareguleringen.

Tabell 8. Oppsummeringstabell for vilkårsrevisjon av Åmelareguleringen.

Tema	NVEs vektlegging	NVEs vurdering og konklusjon
Prissatte virkninger		
Kraftproduksjon	Stor vekt	Åmela kraftverk har en installert effekt på 35 MW og bidrar med en midlere årsproduksjon på 136 GWh. De reviderte vilkårene vil ikke svekke forsynings sikkerheten eller medføre krafttap.
Ikke-prissatte virkninger		
Systemtjenester	Stor vekt	Åmela kraftverk er en lokalt viktig leverandør av systemtjenester. Kraftverket har også moderat betydning regionalt. Det er ikke fastsatt vilkår som endrer tilgangen på systemtjenester.
Laks og sjørret	Stor vekt	NVE innfører ikke krav om minstevannføring i Norddalsvassdraget, Åheimsvassdraget, Åmela eller Stårheimsvassdraget. I Norddalsvassdraget er slippmulighetene utfordrende, og et slipp tilsvarende Q95 vil ikke kunne overholdes i alle værår. Det gjelder

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

		<p>spesielt om høsten og vinteren som er de periodene hvor miljøeffekten av økt vannføring trolig ville vært størst. Videre mener vi et vannslipp fra Kvanndalsvatn sør til Åheimsvassdraget vil ha liten effekt på leveforholdene for laks, sjørret og elvemusling. Det er lite vann som er fraført og både laksebestanden og elvemuslingbestanden er i god tilstand. For å bedre forholdene for sjørret i Åmela mener vi vannslippet i så fall må være såpass høyt at det vil medføre tap av verdifull vinterproduksjon. Stårheimselva har allerede svært godt økologisk potensial og miljømålet i vannforvaltningsplanen er nådd.</p> <p>NVE pålegger ikke bygging av fisketrapp i Sarpefossen i Norddalsvassdraget eller i Lakshølfossen i Åmela. Vi mener en fisketrapp vil introdusere regionalt fremmede arter og dermed bidra til å forringe vannforekomstene.</p> <p>Tussa Energi pålegges å utarbeide en tiltaksplan for biotopiltak innenfor alle de fire påvirkede vassdragene. Dette vil bidra til kunnskap om hvilke habitattiltak som vil gi best miljøgevinst, og som senere vil følges opp av forvaltningen med konkrete tiltak i vassdragene. Innføring av moderne standardvilkår vil også gi myndighetene mulighet til å pålegge undersøkelser og avbøtende tiltak for fisk.</p>
Elvemusling	Stor vekt	<p>I tillegg til forhold for anadrom fisk har en del parter stilt krav om minstevannføring i vassdragene av hensyn til bestanden av elvemusling i Åheimsvassdraget. Elvemusling er en rødlistet art (VU) og av nasjonal forvaltningsinteresse. Bestanden i Åheimsvassdraget er imidlertid i god tilstand og vi har ikke kunnskap som tilsier at reguleringen har påvirket bestanden i betydelig grad. NVE stiller ikke krav om minstevannføring av hensyn til elvemusling.</p>
Naturmangfold	Middels vekt	<p>Det er registrert en rekke rødlistede arter og naturtyper i vassdragene som er påvirket av reguleringen. Den store majoriteten av disse befinner seg i Åheimsvassdraget. Det er ikke kunnskap som tilsier at rødlistearter eller naturtyper som er registrert i vassdragene er påvirket av reguleringen i betydelig grad. Etter vår vurdering er det imidlertid et potensial for forekomster av kystskeimose (VU) i Stårheimselva og kystskeimose (VU), kystfloke (NT) og vasshalemose (NT) i Åmela. NVE mener samtidig effekten av et vannslipp er usikker, og at ulempene for kraftsystemet er større enn nytten for miljøet. Vi stiller ikke krav om minstevannføring av hensyn til naturmangfold.</p>
Fiske og friluftsliv	Middels vekt	<p>Fisket i Åheimselva har i flere år vært stengt på grunn av lav vannføring. Bestanden av sjørret er i dårlig tilstand. Samtidig er</p>

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

		<p>laksebestanden i Åheimselva i god tilstand og den største påvirkningen på sjørreten er lakselus. Vi mener et vannslipp til Åheimsvassdraget vil ha liten effekt på de anadrome bestandene. Vi stiller ikke krav om minstevannføring av hensyn til fisket.</p>
--	--	--

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

9 NVEs merknader til reviderte vilkår

De reviderte vilkårene bygger på moderne standardvilkår, med nødvendige tilpasninger. Det betyr at ordlyden i mange av de gjeldende vilkårene endres og suppleres. Vi innfører også enkelte nye vilkår og fjerner vilkår som er overflødige eller ikke lenger relevante.

Konsesjonsvilkårene ble fastsatt ved kgl.res. av 16. juni 1972. Vi mener vilkårspostene i listen under ikke lenger er relevante, eller dekkes av annet lovverk, og har derfor fjernet dem.

- Post 5 om bruk av norske varer ved bygging og drift.
- Post 6 om at forsikring skal tegnes i norsk selskap.
- Post 7 om legehjelp, erstatning til forsorgskommune og sikring av etterlatte etter dødsulykke.
- Post 8 om forsamlingslokale og allmenndannende virksomhet
- Post 9 om husrom.
- Post 12, punkt 4 om å bekoste inntil kr. 50 000 til bygging av tre fisketrapper i Åheimselva nedenfor Gusdalsvatnet.

Tabell 9. Oversikt over postene i revidert vilkårssett, og sammenhengen med postene i gjeldende vilkårssett (kgl.res. av 16. juni 1972). Vilkår markert med * erstattes delvis av det nye vilkåret.

Nye vilkår	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Tidligere vilkår (1972)	1	2	17	3	4	11, 18*	14, 18*, 19	18* , 12*	18*	-	10
Nye vilkår	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Tidligere vilkår (1972)	12*	13	15	16	-	-	-	-	20	21	

Nedenfor kommenterer vi postene i NVEs forslag til reviderte vilkår.

Post 1 Konsesjonstid og revisjon

(erstatte post 1)

Teksten og språket oppdateres i tråd med moderne standardvilkår.

Videre endrer NVE revisjonstiden fra 50 til 30 år i tråd med moderne standardvilkår, og bestemmelsene i vregl. § 8 og vannfallrettighetsloven § 9.

Post 2 Konsesjonsavgifter

(erstatte post 2)

Teksten og språket oppdateres i tråd med moderne standardvilkår.

Økonomiske vilkår omfattes normalt ikke av en vilkårsrevisjon. Konsesjonsavgiftssatsene videreføres derfor uendret.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

- Konesjonsavgiftssatsene vedtatt ved kgl.res. av 16. juni 1972 videreføres med kr 0,50 pr. nat.hk. til staten og kr 4,00 pr. nat.hk. til kommuner.
- Oppjusterte satser er kr 4,22 (justert pr. 1. januar 2023) til staten og kr 35,55 (justert pr. 1. januar 2024) til kommuner.
- Oppjustering av årlige konesjonsavgifter skal skje etter gjeldende regler til enhver tid.

NVE innfører en bestemmelse om justering av konesjonsavgifter hvert 5. år i tråd med gjeldende regler. Dette erstatter nåværende bestemmelse om vurdering av ny avgift etter 20 år.

NVE innfører en bestemmelse om at avgiftene avsettes til kommunale fond, i tråd med moderne standardvilkår.

Vi endrer rentebestemmelsen. Tidligere skulle det betales 6 % årlig rente etter forfall. Nå gjelder rentesatsen fastsatt i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3, første ledd.

Vi tar inn en bestemmelse om at beregningen av konesjonsavgifter etter vassdragsreguleringsloven samordnes med beregning av konesjonsavgifter for konesjon etter vannfallrettighetsloven. Denne samordningen gjøres allerede i dag, og innebærer ingen materielle endringer.

Post 3 Konesjonskraft

(erstatte post 17)

Teksten og språket oppdateres i tråd med moderne standardvilkår.

Ifølge de gjeldende vilkårene kan pålegget om konesjonskraft tas opp til ny vurdering etter 30 år. NVE endrer dette til at ny vurdering kan gjøres etter 20 år i tråd med moderne standardvilkår. Det samme følger av vassdragsreguleringsloven § 22.

NVE beholder bestemmelsen om at oppsagt kraft ikke senere kan forlanges avgitt.

Post 4 Kontroll med betaling av avgift mv.

(erstatte post 3)

Teksten og språket oppdateres i tråd med moderne standardvilkår.

Post 5 Byggefrister

(erstatte post 4)

Teksten og språket oppdateres i tråd med moderne standardvilkår.

Ellers endrer NVE fristen for oppstart av byggearbeid fra 2 til 5 år, og fristen for fullføring etter søknad utvides med 5 år. Byggefristen gjelder for nye anlegg. Ved tekniske løsninger for tiltak pålagt i vilkårsrevisjonen, som anordning for slipp av minstevannføringer, omløpsventil, målested, etc., skal dette utføres så raskt som mulig.

Vilkåret om byggefrister er et standardvilkår som tas inn i alle konesjoner etter vassdragslovgivningen. Fristene i dette vilkåret gjelder for bygging av nye anlegg eller hjelpeanlegg i medhold av konesjonen. Disse byggefristene gjelder imidlertid ikke for oppfyllelse av nye krav.

Post 6 Konesjonærens ansvar ved anlegg/drift

(erstatte post 11 og deler av post 18 første og andre ledd)

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Teksten og språket oppdateres i tråd med moderne standardvilkår.

I bestemmelsen om forhåndsvarsling hvis ødeleggelse av naturforekomster osv. ikke kan unngås, erstatter vi «Naturvernrådet» erstattet med «vedkommende myndighet».

Post 7 Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

(erstatte post 14, 18 femte ledd og 19)

Teksten og språket oppdateres i tråd med moderne standardvilkår.

Videre tar NVE inn bestemmelser om kommunens uttalerett angående anleggsveier, massetak og overskuddsmasser, om plikt for konsesjonær til å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder, om at hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til nytte for allmennheten, og at NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring etter denne posten. Dette er i tråd med moderne standardvilkår.

Post 8 Naturforvaltning

(erstatte post 18 første ledd og post 12 første ledd punkt 1, 2, 3, 4, 6 og 7)

NVE innfører vilkår om naturforvaltning i tråd med moderne standardvilkår. Dette gir Miljødirektoratet hjemmel til å pålegge konsesjonæren å gjennomføre tiltak av hensyn til fisk, plante- og dyreliv, eller friluftsliv. Direktoratet kan også pålegge konsesjonæren å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser, dekke utgifter til ekstra oppsyn i anleggstiden, og dekke utgifter til kontroll og tilsyn.

Videre fjerner vi post 12, punkt 4 om å bekoste inntil kr. 50 000 til bygging av tre fisketrapper i Åheimselva nedenfor Gustalsvatnet. Bestemmelsen videreføres ikke ettersom det har blitt bygget en fisketrapp i Åheimselva.

Post 9 Automatisk fredede kulturminner

(erstatte post 18 tredje og fjerde ledd)

Teksten og språket oppdateres i tråd med moderne standardvilkår.

NVE oppdaterer bestemmelsen om undersøkelse av «fornminner» etter moderne vilkår om automatisk fredete kulturminner.

Sektoravgift for kulturminner kommer ikke til anvendelse i denne saken.

Post 10 Forurensning

(ikke tilsvarende vilkår i gjeldende vilkårssett)

NVE tar inn standardvilkår som gir Statsforvalteren hjemmel til å kunne pålegge tiltak og undersøkelser for å begrense forurensning.

Post 11 Veier, ferdsel mv.

(erstatte post 10)

Teksten og språket oppdateres i tråd med moderne standardvilkår.

NVE fjerner imidlertid henvisningen til regulerings skjønnet når det gjelder eventuell omlegging av stier og flyttveier.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Post 12 Terskler, biotopjusterende tiltak og erosjonssikring

(erstatte post 12 punkt 5)

Vi innfører standardvilkåret, som gir NVE hjemmel for pålegg om etablering av terskler, biotopjusterende tiltak og tiltak for erosjonssikring.

Post 13 Rydding av reguleringssonen

(erstatte post 13)

Teksten og språket oppdateres i tråd med moderne standardvilkår.

Post 14 Manøvreringsreglement

(erstatte post 15)

Teksten og språket oppdateres i tråd med moderne standardvilkår.

Vi gjør også følgende endringer:

- Fjernet bestemmelsen om at manøvreringen skal utføres av en norsk statsborger, da denne ikke lenger er aktuell.
- Fjernet bestemmelsen om at ekspropriasjonsskjønn ikke kan starte før manøvreringsreglementet er fastlagt. Forholdet til alminnelig ekspropriasjonsrett reguleres av vassdragsreguleringsloven § 30.
- Fjernet bestemmelsen om tvangsmulkt ved brudd på reglementet. Reaksjonsbestemmelser er samlet i ny vilkårspost 20 (se kommentarer til denne).
- Fjernet bestemmelsen om at Kongen kan fastsette endringer i reglementet dersom det medfører skadelige virkninger. Det er også nedfelt i punkt 4 i det reviderte manøvreringsreglementet.

Post 15 Hydrologiske observasjoner

(erstatte post 16)

Teksten og språket oppdateres i tråd med moderne standardvilkår.

Post 16 Registrering av minstevannføring, vannstand i reguleringsmagasin, krav om skilting og merking

(Ikke tilsvarende vilkår i gjeldende vilkårssett)

Vi innfører en egen vilkårspost med generelle bestemmelser om registrering av minstevannføring, vannstand i magasiner og skilting og merking, i tråd med moderne standardvilkår.

Post 17 Etterundersøkelser

(Ikke tilsvarende vilkår i gjeldende vilkårssett)

Bestemmelsen er ny, og er tatt inn i tråd med moderne standardvilkår.

Post 18 Militære foranstaltninger

(Ikke tilsvarende vilkår i gjeldende vilkårssett)

Bestemmelsen er ny, og er tatt inn i tråd med moderne standardvilkår.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Post 19 Luftovermetning

(Ikke tilsvarende vilkår i gjeldende vilkårssett)

Bestemmelsen er ny, og er tatt inn i tråd med moderne standardvilkår.

Post 20 Kontroll og sanksjoner

(erstatte post 20)

Teksten og språket oppdateres i tråd med moderne standardvilkår.

Dette innebærer bl.a. at det tas inn generelle bestemmelser om retting, tvangsmulkt, overtredelsesgebyr, inndragelse av konsesjonen, bøter eller fengselsstraff.

Post 21 Tinglysing

(erstatte post 21)

Teksten oppdateres i tråd med moderne standardvilkår.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

10 NVEs merknader til revidert manøvreringsreglement

Teksten i manøvreringsreglementet oppdateres med moderne språk. Vi fjerner ellers tre bestemmelser som i dag er utdatert:

- Post 3 første ledd om at Kongen kan fastsette endringer i reglementet dersom det medfører skadelige virkninger.
- Post 3 andre ledd om at hovedstyret kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.
- Post 4 andre ledd om at manøvreringen skal foretas av en norsk statsborger.

Merknadene nedenfor er gitt i forhold til gjeldende reglement fastsatt ved kongelig resolusjon 16. juni 1972 (endret 15. juni 1979).

Post 1

NVE viderefører posten med samme hovedtrekk som tidligere, men med moderne språk. Endringene er i tråd med moderne standardvilkår.

Tussa Energi AS skriver i revisjonsdokumentet at høydegrunnlaget på innmåling av reguleringsmagasin mv. i reguleringsområdet er et lokalt høydesystem. NVE vil sende brev til konsesjonæren hvor vi ber om at de måler inn etter NN2000. Når vi mottar de nye innmålingene, vil vi oppdatere manøvreringsreglementet med nytt høydegrunnlag.

Post 2

NVE viderefører posten med samme hovedtrekk som tidligere, men med moderne språk. Endringene er i tråd med moderne standardvilkår.

Post 3

NVE viderefører posten med samme hovedtrekk som tidligere, men med moderne språk. Endringene er i tråd med moderne standardvilkår.

Videre skal innsamlede vannføringsdata osv. gjøres tilgjengelig for NVE på forespørsel, istedenfor å sendes inn hver måned. Henvisningen til «Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet» erstattes med «det offentlige».

Vi fjerner også andre ledd om at hovedstyret kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

Post 4

NVE viderefører posten, men med moderne språk. Endringene er i tråd med moderne standardvilkår.

Vi fjerner første ledd om at Kongen kan fastsette endringer i reglementet dersom det medfører skadelige virkninger.

Vi fjerner også andre ledd om at manøvreringen skal utføres av en norsk statsborger.

Videre supplerer vi posten med at mulig tvist om reglementet avgjøres av NVE.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

11 Oppfølging av reviderte vilkår

NVE er ansvarlig myndighet for oppfølging av de reviderte vilkårene, med unntak av vilkår om naturforvaltning. For naturforvaltning har Statsforvalteren ansvaret, og Miljødirektoratet når det gjelder anadrom fisk. Både NVE og Statsforvalteren/Miljødirektoratet har hjemmel i vilkårene til å pålegge undersøkelser og miljøforbedrende tiltak etter behov. Ansvarsfordelingen følger samarbeidsavtalen mellom NVE og Miljødirektoratet/Statsforvalteren av 25. mars 2021.

Hovedreglene for oppfølging er at NVE gir pålegg om tiltak som krever detaljplaner for landskap og miljø, samt hydrologiske pålegg. NVE kan også pålegge etterundersøkelser.

Statsforvalteren/Miljødirektoratet har myndighet til å pålegge undersøkelser knyttet til ferskvannsbiologi, naturmangfold og friluftsliv. De kan også gi pålegg om mindre habitattiltak som kan gjennomføres uten detaljplaner.

Både NVE og Statsforvalteren/Miljødirektoratet kan pålegge helhetlige tiltaksplaner som omfatter flere tiltak i vassdraget. For tiltaksplaner som krever detaljplan, vil NVE fastsette disse etter en dialog mellom NVE og Statsforvalteren/Miljødirektoratet.

Pålegg om tiltak eller undersøkelser må være knyttet til skader som er forårsaket av kraftutbyggingen. Kostnadene for gjennomføring skal være rimelige i forhold til skadeomfang og nytte.

Kulturminnemyndigheten (fylkeskommunen, Riksantikvaren eller Sametinget) har ansvar for oppfølging av vilkåret om automatisk fredete kulturminner.

En oversikt over de viktigste kravene, NVEs vedtatte endringer i vilkårssettet, konklusjon og hvem som har ansvar for oppfølging framgår av **Tabell 10**. Se kapittel 6 for en detaljert beskrivelse av kravene og NVEs vurderinger.

Tabell 10. Oversikt over revisjonskrav, NVEs vedtak og ansvarlig myndighet.

Revisjonskrav	NVEs konklusjon	Oppfølging
Vannslipp		
Minstevannføring fra Kvanndalsvatn nord (Norrdalsvassdraget)	NVE innfører ikke minstevannføring på strekningen.	-
Minstevannføring fra Sandfjellelva (Norrdalsvassdraget)	NVE innfører ikke minstevannføring på strekningen.	-
Minstevannføring fra Kvanndalsvatn sør (Åheimsvassdraget)	NVE innfører ikke minstevannføring på strekningen.	-
Minstevannføring fra Storlivatn (Åmela)	NVE innfører ikke minstevannføring på strekningen.	-

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Minstevannføring fra Sarpevatn (Åmela)	NVE innfører ikke minstevannføring på strekningen.	-
Minstevannføring fra Løysingsvatns (Stårheimsvassdraget)	NVE innfører ikke minstevannføring på strekningen.	-

Krav som dekkes av standardvilkårene

Fiskeundersøkelser og andre miljøundersøkelser	NVE har ikke sett behov for ytterligere fiskeundersøkelser eller kartlegging av elvemusling og/eller andre rødlistearter/naturtyper i forbindelse med vilkårsrevisjonen. Det kan pålegges av Statsforvalteren/Miljødirektoratet, hvis det senere er nødvendig.	-
Terskler og biotopjusterende tiltak	NVE pålegger ikke slike tiltak nå. Det skal imidlertid vurderes som en del av utarbeidelsen av tiltaksplan for biotopiltak. Det skal utarbeides en slik tiltaksplan for alle de fire påvirkede vassdragene. Videre kan terskler og/eller biotopjusterende tiltak, om nødvendig, pålegges av NVE eller Statsforvalteren/Miljødirektoratet med hjemmel i standardvilkårene.	NVE

11.1 Tidsfrist for gjennomføring av nye vilkår

De nye vilkårene trer i kraft tre måneder etter vedtaksdato. For å sikre tilstrekkelig fremdrift for gjennomføringen av pålagte tiltak, skal konsesjonæren legge fram en fremdriftsplan for tiltak for miljøtilsynet i NVE innen tre måneder etter vedtaksdato. Fremdriftsplanen skal angi når konsesjonær planlegger å sende inn detaljplaner for miljø og landskap for de enkelte tiltakene. Vilkår som forutsetter ombygging, skal gjennomføres så snart som praktisk mulig. Miljøtilsynet i NVE vil vurdere fremdriftsplanen, og gi tilbakemelding til konsesjonæren.

Konsesjonæren skal sende detaljplan for miljø og landskap for gjennomføring av pålagte tiltak til miljøtilsynet i NVE, som er ansvarlig myndighet for videre behandling.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

12 Øvrige merknader

Det foreligger et pålegg om minstevannføring i Ståheimselva. Gjennom Åmelaskjønnnet (datert 2. og 3. februar 1977) er Tussa Energi AS pålagt å slippe en minstevannføring på 0,075 m³ /s om sommeren og 0,03 m³ /s om vinteren fra Løysingvatna. Hensikten er å sikre nødvannforsyning til frukt dyrking i Stårheimsdalen. Det har imidlertid ikke blitt tappet vann til dette formålet de siste 20-25 årene. Dette er imidlertid et privatrettslig pålegg og ikke noe som følges opp av NVE.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

13 Referanseliste

Hellen, B.A. 2025. *Fiskeundersøkelser og habitatkartlegging i Stårheimselva 2024*. Biota Naturkompetanse rapport nr. 63, 22 s.

Hanssen, E.M. & Kambestad, M. 2022. *Kartlegging av sjøørretvassdrag i Volda i 2021*. NORCE LFI Rapport nr. 457, 141 s.

Kambestad, M. 2014. *Stårheim kraftverk i Stårheimselva, Eid kommune. Fiskeundersøkelser i 2014, med konsekvensutredning for fisk*. Rådgivende biologer rapport nr. 1962, 21 s.

Persson, J., Thrane, J., & Schneider, S. 2023. *Økologisk tilstand i Norddalselva i Vanylven kommune i 2021/2022*. NIVA rapport nr. 7823-2023, 25 s.

Sandaas, K. 2013. *Utbredelse og bestandsstatus for elvemusling *Margaritifera margaritifera* i Møre og Romsdal 2013*. 22 s.

Sægrov, H., Kålås, S. & Hellen, B.A. 2010. *Ferskvassbiologiske undersøkingar i Åheimsvassdraget 2009*. Rådgivende biologer rapport nr. 1335, 45 s.

Vitenskapelig råd for lakseforvaltning 2021. *Status for norske laksebestander i 2021*. Rapport nr. 16, 227 s.

Vitenskapelig råd for lakseforvaltning 2022. *Klassifisering av tilstanden til sjøørret i 1279 vassdrag*. Temarapport nr. 9, 170 s